

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROBLEMATIKA IR SPRENDIMŲ KRYPTYS

TURINYS

I. ....SUTRUMPINIMAI.....	3
II. ....ĮVADAS	4
III. ....VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO INSTITUCINĖ STRUKTŪRA	5
IV. ....ES VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKA.....	9
V. ....GEROJI VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PRAKTIKA	14
VI. ....EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAUŠ SKATINIMAS	17
VII. ....VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESO IŠSKAIDRINIMAS.....	19
VIII. ....PIRKIMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE REGLAMENTAVIMAS	21
IX. ....ELEKTRONINIAI PIRKIMAI	23
X. ....VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ CENTRALIZAVIMAS	27
XI. ....VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO PROCESO VEIKSMINGUMO DIDINIMAS.....	30
XII. ....VERSLO APLINKOS GERINIMAS	35
XIII. ....SOCIALINĖ INTEGRACIJA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOJE	37
XIV. ....VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SĄSAJA SU KITŲ SRIČIŲ INICIATYVOMIS	39
XV. ....VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO EFEKTYVUMAS.....	41
XVI. ....NEBEAKTUALIOS TEMOS.....	43
XVII. .... KONTAKTINĖ INFORMACIJA	44

SUTRUMPINIMAI

CPO – centrinė perkančioji organizacija

CPVA – VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra

CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema

ES – Europos Sąjunga

FN – Lietuvos Respublikos finansų ministerija

FNTT – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos

KT – Konkurencijos taryba

LDB – Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

MVĮ – Mažos ir vidutinės įmonės

PO – perkančioji organizacija

PPN – Europos viešųjų pirkimų tinklas (angl. Public Procurement Network)

SADM – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SODRA – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

STT – Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba

TM – Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija

ŪM – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija

VMĮ – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos

VPĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas

VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba

VRM – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija

VŽ – „Valstybės žinių“ priedas „Informaciniai pranešimai“

IVADAS

Viešiesiems pirkimams ES išleidžiama apie 18 % bendrojo vidaus produkto, Lietuvoje – apie 13 %. Tokios pirkimų apimtys rodo, kad labai svarbu, jog viešiesiems pirkimams skiriamos lėšos būtų naudojamos efektyviai ir už juos įsigytos prekės, paslaugos ar darbai garantuotų aukštos kokybės viešąsias paslaugas. Viešasis sektorius būdamas stambiu pirkėju taip pat gali daryti įtaką ekonomikos augimui, darbo vietų kūrimui, verslo aplinkos gerinimui, ekologiškų produktų gamybai bei inovacijų skatinimui. Ne veltui viešieji pirkimai išskirti kaip vienas iš instrumentų, galinčių prisidėti prie 2020 m. Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos prioritetų – pažangaus augimo (žiniomis ir inovacijomis pagrįsto ūkio vystymo), tvaraus augimo (taupiau išteklius naudojančio, ekologiškesnio ir konkurencingesnio ūkio skatinimo), integracinio augimo (didelio užimtumo ūkio, kuriame užtikrinta socialinė ir teritorinė sanglauda, skatinimo) – siekimo (EK 2010-03-03 komunikatas KOM(2010) 2020 galutinis).

Lietuvos viešųjų pirkimų politika neatsiejama nuo ES viešųjų pirkimų politikos. Tad minėti viešiesiems pirkimams keliami tikslai svarbūs ir Lietuvos viešųjų pirkimų politikos formuotojams. Atsižvelgdami į šiuos tikslus bei siekdami nuoseklaus ir kokybiško teisės aktų kūrimo 2009 m. parengėme pirmąją šio dokumento versiją.

Dokumente išskyrėme svarbias viešųjų pirkimų temas, kurias aptariame atskiruose skirsniuose. Kiekviename skirsnyje aptariame Ūkio ministerijos ir kitų institucijų nuveiktus darbus ir susijusius faktus, pateikiame situacijos vertinimą ir sprendtinus klausimus. Tada aptariame, kaip ir kada numatome šiuos

klausimus spręsti. Atnaujindami dokumentą papildome jį aktualia informacija bei naujomis temomis. Temos, kurios dokumento atnaujinimo metu nėra aktualios į atnaujintą dokumento versiją nėra įtraukiamos, tačiau jas galima rasti ankstesnėse dokumento versijose.

Šiuo dokumentu norime sudominti visus viešųjų pirkimų sistemos dalyvius: tiekėjus, perkančiąsias organizacijas, viešųjų pirkimų konsultantus, kontroliuojančias institucijas ir kitus suinteresuotus asmenis. Tikimės, kad dokumento skaitytojai, daugiau sužinoję, kas ir kodėl nuveikta, kaip šiandieninę situaciją vertina, kokius prioritetus išskiria, kokius argumentus svarsto ir kokių veiksmų ketina imtis politikos formuotojai, geriau supranta priimtų sprendimų tikslus bei reikšmę ir tuo pačiu aktyviau ir tikslingiau dalyvauja teisėkūros procese.

Tokiu būdu turime galimybę išgirsti, kaip mūsų sprendimų kryptis vertina viešųjų pirkimų sistemos dalyviai, su kokiais sunkumais jie susiduria ir kaip siūlo gerinti esamą situaciją. Viešųjų pirkimų sistemos dalyvių keliamas problemas bei pasiūlymus aptariame su visais suinteresuotais asmenimis, ieškome tinkamiausių sprendimų. Svarbiausius klausimus įtraukiame į šį dokumentą.

Dokumentą stengiamės atnaujinti kartą per metus. Visas dokumento versijas rasite: www.ukmin.lt → Viešųjų pirkimų politika → Viešųjų pirkimų problematika ir sprendimų kryptys.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO INSTITUCINĖ STRUKTŪRA

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Viešųjų pirkimų politiką formuoja Ūkio ministerija. Šiame procese pagal savo kompetenciją dalyvauja ir kitos ministerijos bei institucijos, kadangi viešųjų pirkimų politika glaudžiai siejasi su daugeliu kitų sričių, tokių kaip aplinkos apsauga, socialinė atsakomybė, inovacijos ir pan. 2009 m. tobulinant viešųjų pirkimų teisės aktus aktyviai dalyvavo Saulėtekio komisija.
- ↑ Viešųjų pirkimų politikos įgyvendinimo funkcijas atlieka Viešųjų pirkimų tarnyba. Jai priskirta funkcija teikti metodinę pagalbą perkančiosioms organizacijoms, vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų prevenciją, taip pat kontroliuoti, kaip perkančiosios organizacijos laikosi šio įstatymo reikalavimų.
- ↑ 2009 m. peržiūrėtos Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos ir teisės – siekiant sisteminės, rizikos faktoriais paremtos viešųjų pirkimų kontrolės atsisakyta Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos nagrinėti pirkimo dokumentus pagal tiekėjų skundus, tačiau suteikta teisė ginti viešąjį interesą.
- ↑ 2010 m. Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais išplėsta Viešųjų pirkimų tarnybos kompetencija – nustatyta funkcija kontroliuoti, kaip perkančiosios organizacijos laikosi viešųjų pirkimų teisės aktų reikalavimų, įsigydomos joms reikalingų prekių, paslaugų ar darbų bei užtikrina tinkamą pirkimų planavimą, pirkimo sutarčių vykdymą.
- ↑ 2011 m. priėmus Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymą, Viešųjų pirkimų tarnybai priskirta funkcija vykdyti šio įstatymo pažeidimų prevenciją ir kontroliuoti, kaip perkančiosios organizacijos laikosi šio įstatymo reikalavimų.
- ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai taip pat priskirta papildoma funkcija – kontroliuoti, kaip energetikos srityje veikiančios perkančiosios organizacijos laikosi energijos ir kuro, reikalingų energijai gaminti, pirkimų, kurie nepatenka į viešųjų pirkimų reguliavimą, taisyklių, nustatytų Vyriausybės nutarimu. 2014 m. patvirtinus šio nutarimo pakeitimus, Viešųjų pirkimų tarnybai priskirtos naujos funkcijos – konsultuoti įsigyjančiąsias organizacijas, tiekėjus ir Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją, taisyklių taikymo klausimais, rinkti, kaupti ir analizuoti informaciją apie nustatytus taisyklių

pažeidimus. Siekiant tinkamo šių funkcijų įgyvendinimo Viešųjų pirkimų tarnybai skirtos papildomos 4 pareigybės.

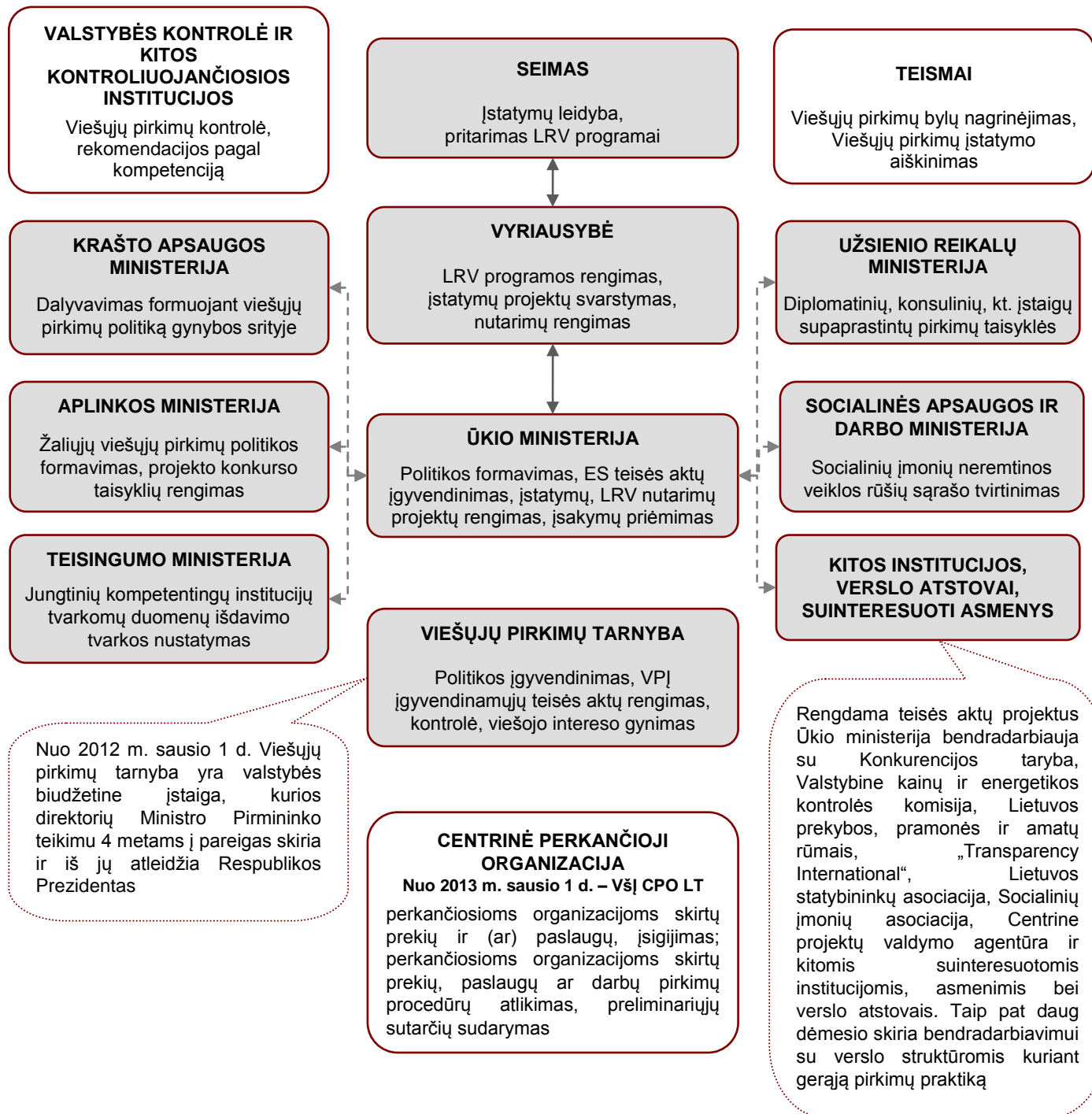
- ↑ 2013 m. atliktais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais peržiūrėta Viešųjų pirkimų tarnybos kompetencija dėl sutikimų davimo – atsisakyta sutikimų dėl pirkimų procedūrų nutraukimo, kai pirkimas vykdomas neskelbiamų derybų būdu ir atliekamas supaprastintas pirkimas. Taigi nuo 2014 m. sausio 1 d. Viešųjų pirkimų tarnyba duoda sutikimą perkančiajai organizacijai nutraukti pirkimo procedūras (išskyrus aukščiau nurodytus atvejus), pakeisti pirkimo sutarties sąlygas, atlikti pirkimą neskelbiamų derybų būdu arba vykdyti vidaus sandorius.
- ↑ 2013 m. atliktais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais taip pat sutrumpintas terminas, per kurį Viešųjų pirkimų tarnyba turi priimti sprendimą dėl įstatyme numatytų sutikimų. Be to, nustatyta, kad nepateikus atsakymo dėl sutikimo per nustatytą terminą bus laikoma, kad sutikimas yra gautas. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi numatytų terminų sprendimams dėl sutikimų priimti Viešųjų pirkimų tarnybai skirtos papildomos 9 pareigybės.

- ↑ Viešųjų pirkimų ginčus nagrinėja teismai. 2010 m. įtvirtintomis nuostatomis teismams suteikta teisė ginčus nagrinėti ir rašytine Civilinio proceso kodekso tvarka, išplėstas galimų sankcijų sąrašas. 2011 m. įsigaliojo Civilinio proceso kodekso pakeitimai, kuriuose nustatyta spartesnė ir efektyvesnė viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo tvarka (daugiau skirsnyje „Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimas“).
- ↑ Nuo 2013 m. sausio 1 d. teisė atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas suteikta atskiram juridiniam asmeniui VŠĮ CPO LT. Anksčiau šias funkcijas atliko VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūra. Per centrinę perkančiąją organizaciją arba iš jos perkančioji organizacija gali įsigyti prekių, paslaugų ar darbų (daugiau skirsnyje „Viešųjų pirkimų centralizavimas“).
- ↑ Siekiant plėsti bei tobulinti VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą ir pasiūlyti platesnį prekių, paslaugų ar darbų asortimentą perkančiosioms organizacijoms, 2014 m. sustiprinti VŠĮ CPO LT žmogiškieji ištekliai įsteigiant 6 papildomas pareigybės. Šiuo metu VŠĮ CPO LT yra įsteigti 25 etatai.

Situacijos vertinimas

- ↑ Žymiai pagerėjo situacija dėl teismuose nagrinėjamų viešųjų pirkimų bylų trukmės. 2011 m. įtvirtinus spartesnę ir efektyvesnę viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo tvarką, viešųjų pirkimų bylų trukmė sutrumpėjo apie 50 proc. (daugiau skirsnyje „Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimas“).
- ↑ Į nacionalinę teisę perkėlus naujų viešųjų pirkimų direktyvų nuostatas (daugiau skirsnyje „ES viešųjų pirkimų politika“) turės būti atliekama daugiau su viešųjų pirkimų valdymu susijusių funkcijų.

Formuojant ir įgyvendinant viešųjų pirkimų politiką dalyvaujančios institucijos

2015 m.

- ↑ Į nacionalinę teisę perkeliant naujų viešųjų pirkimų direktyvų nuostatas (daugiau skirsnyje „ES viešųjų pirkimų politika“) kompetentingoms institucijoms turės būti paskirstytos naujos, su direktyvų įgyvendinimu susijusios, funkcijos.

IV.

ES VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKA

Naujausi pokyčiai ES viešųjų pirkimų politikoje

- ↑ Siekis modernizuoti viešuosius pirkimus, kad jie galėtų būti pasitelkiami gerinant verslo aplinką ir sąlygas įmonių novatoriškumui, taip pat skatinant žaliuosius pirkimus numatytas **ES Europos Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijoje Europa 2020** (KOM(2010) 2020 galutinis). Šioje strategijoje pabrėžiama, kad viešųjų pirkimų politika turi užtikrinti efektyviausią viešųjų lėšų panaudojimą ir atvirą viešųjų pirkimų rinką visoje ES.
- ↑ **Bendrosios rinkos akte (I)** (KOM(2011) 206 galutinis) numatyta priemonė – persvarstyti ir modernizuoti viešųjų pirkimų teisės aktų sistemą, kad būtų įgyvendinama subalansuota politika, kuria remiama aplinką tausojančių, socialinės atsakomybės principais grindžiamų ir novatoriškų prekių, paslaugų ir darbų paklausa. Per šį persvarstymą taip pat turėtų būti sukurtos paprastesnės ir lankstesnės perkančiųjų organizacijų procedūros ir užtikrinta geresnė įmonėms, visų pirma MVĮ, skirta prieiga.
- ↑ **Bendrosios rinkos akte (II)** (KOM(2012) 573 galutinis) numatyta priemonė – viešojo pirkimo srityje visuotinai taikyti elektroninių sąskaitų išrašymą. Teigiama, kad teisėkūros priemonėmis viešojo pirkimo srityje įdiegus elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymą, viešasis sektorius taptų tokio sąskaitų išrašymo eksperimentine rinka ir paskatintų platesnį jų naudojimą visuose ekonomikos sektoriuose. Remiantis preliminariais skaičiavimais, nustatyta, kad, visas sąskaitas faktūras teikiant elektroniniu būdu, viešajame sektoriuje per artimiausius kelerius metus kasmet būtų galima sutaupyti maždaug 1 mlrd. EUR.
- ↑ **Europos skaitmeninėje darbotvarkėje** (KOM(2010) 245 galutinis/2) nustatyta, kad e-valdžia ir skaitmeninė bendroji rinka yra esminiai modernios ir konkurencingos ES ekonomikos elementai. Šioje darbotvarkėje, be kitų priemonių, numatyta 2011 m. paskelbti komunikatą, kuriame būtų pateiktos rekomendacijos dėl informacinių ir ryšių technologijų standartizavimo ir viešųjų pirkimų sąsajų, kad valdžios institucijos galėtų taikyti standartus, siekdamos skatinti efektyvumą ir mažinti monopolizavimo pavojų; 2010 m. parengti ir vėliau įgyvendinti plataus užmojo 2011–2015 m. Komisijos veiksmų planą, į kurį būtų įtraukti ir visiškai elektroniniai viešieji pirkimai.
- ↑ Atsižvelgiant į aukščiau minėtuose dokumentuose iškeltus tikslus 2014 m. vasario 26 d. priimta **Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB** (toliau – Direktyva 2014/24/ES) ir **Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB** (toliau – Direktyva 2014/25/ES). 2014 m. balandžio 16 d. priimta **Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/55/ES dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo viešuosiuose pirkimuose** (toliau – Direktyva 2014/55/ES). Taip pat parengti šie Europos Komisijos dokumentai:

- ↑ Komunikatas **Elektroninių viešųjų pirkimų strategija** (KOM(2012) 179 galutinis);
- ↑ Komunikatas **Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai viešajam administravimui** (KOM(2013) 473 galutinis);
- ↑ Komunikatas **Prieš monopolizavimą. Atvirų informacinių ir ryšių technologijų sistemų kūrimas geriau išnaudojant viešojo pirkimo standartu** (KOM(2013) 455 galutinis).

↑ Esminiai viešųjų pirkimų reguliavimo pokyčiai, numatyti Direktyvoje 2014/24/ES ir Direktyvoje 2014/25/ES:

Paprastesnės ir lankstesnės pirkimų procedūros:

- ↑ Siekiant aiškiau apibrėžti minėtų direktyvų taikymo sritį, atsižvelgiant į ES Teisingumo Teismo praktiką, patikslinamos šios pagrindinės sąvokos: įstaiga, kurios veiklą reguliuoja viešoji teisė, viešoji darbų pirkimo sutartis, viešoji paslaugų pirkimo sutartis, mišrios viešųjų pirkimų sutartis;
- ↑ Remiantis viešųjų pirkimų direktyvų poveikio vertinimo rezultatais, nėra tikslinga toliau taikyti skirtingą reguliavimą A ir B paslaugoms, todėl šis skirtumas panaikinamas;
- ↑ Vykdamas viešuosius pirkimus galės būti taikoma atvira ir ribota procedūra, konkurencinė derybų procedūra, konkurencinis dialogas ir (arba) nauja procedūra – inovacijų partnerystė. Modernizuojant šias procedūras, siūloma sutrumpinti tiekėjų pasiūlymų pateikimo terminus, PO suteikti galimybę pačioms pasirinkti pirkimo procedūros seką, t. y. ar pirmiau tikrinti tiekėjų kvalifikaciją ar vertinti jų pasiūlymus. Siūloma peržiūrėti ir patikslinti tiekėjų pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindus;

- ↑ Siūloma sudaryti galimybes tam tikrais atvejais keisti pasirašytos pirkimo sutarties sąlygas;
- ↑ Siekiant elektroninių pirkimų plėtros numatoma prievolė viešųjų pirkimų skelbimus, tiekėjų pasiūlymus, susirašinėjimo dokumentus perduoti elektronine forma, o konkurso sąlygas viešinti elektroninėje erdvėje. Šiems reikalavimams įgyvendinti nustatomas dvejų su puse metų pereinamasis laikotarpis;
- ↑ Atsižvelgiant į Pasaulio prekybos organizacijos Susitarimą dėl viešųjų pirkimų, siūloma supaprastinti viešųjų pirkimų taisykles, taikomas PO, kurios nėra centrinės valdžios institucijos.

Viešųjų pirkimų pasitelkimas iškilus naujiems iššūkiams:

- ↑ Vykdydamos viešuosius pirkimus PO galės pirkti prekes ir paslaugas, kurios prisideda prie inovacijų skatinimo, aplinkos tausojimo, kovos su klimato kaita ir kartu didina užimtumą, gerina visuomenės sveikatą ir socialines sąlygas;
- ↑ PO bus suteikta galimybė tiekėjų siūlomą produktą vertinti pagal jo gyvavimo ciklo išlaidas, apskaičiuotas remiantis atskirai parengta ES taikoma metodika. PO taip pat galės atsižvelgti į perkamo produkto gamybos procesą, keldamos atitinkamus reikalavimus perkamo objekto techninėje specifikacijoje arba nustatydamos pasiūlymų vertinimo kriterijus. Be to, bus galima reikalauti, kad parduodamos prekės, paslaugos ar darbai turėtų ekologinius ženklus, sertifikatus, patvirtinančius tam tikrus socialinius aspektus ar kitus duomenis.
- ↑ PO galės pašalinti iš pirkimo procedūros ūkio subjektą, kuris buvo pažeidęs ES socialinės, darbo ar

aplinkosaugos sričių teisės aktus arba tarptautinės darbo teisės normas. Be to, PO įpareigojamos atmesti tiekėjų pasiūlymus, nustačius, kad juose nurodytą neįprastai mažą kainą lėmė ES socialinės, darbo ar aplinkosaugos sričių teisės aktų pažeidimai;

- ↑ ES viešųjų pirkimų direktyvų poveikio vertinimo metu atlikta kiekybinė analizė atskleidė, kad paslaugos socialinėje, sveikatos ar švietimo srityse dėl savo specifikos nėra patrauklios užsienio tiekėjams, jeigu jų vertė nesiekia 750 000 EUR klasikiniame sektoriuje ir 1 000 000 EUR komunaliniame sektoriuje. Siūloma tokių paslaugų pirkimams, kai jų numatoma vertė viršija minėtas ribas, taikyti specialias taisykles, kurios iš esmės užtikrintų tik pagrindinius skaidrumo ir lygiateisiškumo principus;
- ↑ Moksliniai tyrimai ir inovacijos atlieka bene svarbiausią vaidmenį 2020 m. Europos strategijoje dėl pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo. Todėl viešųjų pirkimų vykdytojams siūloma nauja speciali procedūra, – inovacijų partnerystė, – skatinanti kurti ir vėliau įsigyti naujus inovatyvius produktus. Siekiant minėtų tikslų taip pat siūloma patobulinti ir supaprastinti konkurencinio dialogo procedūrą bei paskatinti jungtinius tarpvalstybinius pirkimus;

MVĮ ir pradedančiųjų verslui prieinamesnė viešųjų pirkimų rinka:

- ↑ MVĮ turi didelį naujų darbo vietų kūrimo, ekonomikos plėtros, inovacijų potencialą. Paprasčiau patekusios į viešųjų pirkimų rinką, jos lengviau atskleistų šias galimybes, o PO tai išplėstų esamą tiekėjų bazę, sukurtų didesnę tiekėjų konkurenciją;
- ↑ Direktyvose yra numatytos priemonės, kurios turėtų palengvinti MVĮ

dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose. PO rekomenduojama pirkimo objektą skaidyti į dalis. Nustatomas baigtinis kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams sąrašas ir pažymima, kad PO turi apsiriboti tokiais kvalifikaciniais reikalavimais, kurie būtini siekiant įsitikinti tiekėjo pajėgumais ir galimybėmis įvykdyti sutartį. Jeigu PO kelia reikalavimą dėl tiekėjo apyvartos, tai ji negali būti didesnė nei dviguba numatomo pirkimo vertė, išskyrus pagrįstus atvejus. Tikrindamos tiekėjo kvalifikaciją PO turi priimti standartizuotos formos tiekėjo deklaraciją kaip išankstinį patvirtinimą apie atitiktą keliamiems kvalifikaciniams reikalavimams. Be to, valstybės narės gali leisti subrangovams prašyti tiesioginio apmokėjimo iš PO už joms suteiktas paslaugas, atliktus darbus, patiektas prekes.

Skaidrios procedūros:

- ↑ Direktyvose siūlomos priemonės, kurios turėtų padėti apsisaugoti nuo nesąžiningos verslo praktikos, t. y. interesų konflikto, favoritizmo, korupcijos. Įtvirtinamos specialios nuostatos dėl interesų konflikto, pirminių rinkos konsultacijų.

Valdymas:

- ↑ Siūlomos direktyvos įpareigoja valstybes nares imtis priemonių ir sukurti institucinę struktūrą, kuri atliktų monitoringą ir užtikrintų tinkamą šios direktyvos nuostatų įgyvendinimą.
- ↑ Direktyvose taip pat siūloma efektyviai bendradarbiauti nacionalinėms priežiūros institucijoms, dalintis informacija ir gerąją praktiką pasitelkiant ES Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI).
- ↑ PO bus įpareigotos bent sudarytų sutarčių galiojimo laikotarpiu saugoti

sutarčių kopijas, kai jų vertė viršija 1 000 000 EUR (perkant prekes ar paslaugas) arba 10 000 000 EUR (perkant darbus).

2013 -2014 m. atlikti darbai

- ↑ 2013 m. birželio 26 d. Europos Komisijai pasiūlius Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos dėl elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimo vykdant viešuosius pirkimus projektą (KOM(2013) 449 galutinis), Lietuvos Pirmininkavimo ES Taryboje metu dėtos didelės pastangos, kad būtų pasiektas valstybių narių bendras požiūris dėl pasiūlytos direktyvos teksto. 2013 m. gruodžio 2 d. ES Konkurencingumo tarybos posėdyje buvo pritarta bendram požiūriui dėl direktyvos, nustatančios elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimą vykdant viešuosius pirkimus (direktyva 2014/55/ES priimta 2014 m. balandžio 16 d.).
- ↑ Rengtos Lietuvos pozicijos ir aktyviai dalyvauta ES institucijose svarstant naująjį Viešųjų pirkimų direktyvų paketą. Lietuvos iniciatyva pasiekta, kad viešųjų pirkimų reguliavimas būtų netaikomas tam tikroms su politinėmis kampanijomis susijusioms paslaugų sutartims, kurias sudaro politinė partija rinkimų kampanijos metu. Taip pat viešųjų pirkimų reguliavimas patikslintas nustatant, kad lankstesnė priemonė, t. y. projektų konkursai, gali būti taikomi siekiant įsigyti projektus finansų inžinerijos srityje, kurie optimizuotų MVĮ skiriamą paramą įgyvendinant Jungtinių Europos išteklių labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms (JEREMIE) finansuoti iniciatyvą arba kitas ES paramos MVĮ programas konkrečioje valstybėje narėje.
- ↑ 2013 m. rugsėjo 18 d. Briuselyje vykusioje konferencijoje „Viešojo administravimo modernizavimas: e-pirkimų ir e-sąskaitų reikšmė“ skaitytas pranešimas „Lietuvos patirtis elektroninių viešųjų pirkimų srityje“.
- ↑ 2014 m. pradėti rengti Direktyvos 2014/24/ES ir Direktyvos 2014/25/ES nuostatas perkeltantys įstatymų projektai, dalyvauta Europos Komisijos rengiamose daugiašalėse ir dvišalėse konsultacijose dėl šių direktyvų įgyvendinimo.
- ↑ Siekiant visapusiškai įvertinti su naujųjų viešųjų pirkimų direktyvų (2014/24/ES ir 2014/25/ES) nuostatų įgyvendinimu susijusius klausimus ir kaip įmanoma geriau perkelti šių direktyvų nuostatas į nacionalinę teisę, sudaryta darbo grupė (2014 m. balandžio 18 d. Ūkio ministro įsakymas Nr. 4-234), į kurią įeina verslo, profesinių sąjungų, visuomeninių organizacijų, suinteresuotų institucijų atstovai. 2014 m. šioje darbo grupėje apsvarstyti pirminiai naujų įstatymų projektai.
- ↑ Atsižvelgiant į Europos Komisijos komunikatą „Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai viešajam administravimui“ valstybėms narėms nustatytus veiksmus, kurie apima ne tik teisinio reguliavimo (kuris bus nustatytas perkėlus naujų direktyvų nuostatas į nacionalinę teisę), bet techninius ir administracinių gebėjimų stiprinimo aspektus, pasiūlyta priemonės, susijusias su perėjimu prie visiškai elektroninių viešųjų pirkimų, įtraukti į Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programos, patvirtintos 2012 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 171, įgyvendinantį tarpinstitucinį veiklos planą (daugiau skirsnyje „Elektroniniai pirkimai“).
- ↑

Situacijos vertinimas

- ↑ Direktyva 2014/24/ES ir Direktyva 2014/25/ES į nacionalinę teisę turi būti perkeltos ne vėliau kaip 2016 m. balandžio 18 d.
- ↑ Direktyva 2014/55/ES į nacionalinę teisę turi būti perkelta ne vėliau kaip 2018 m. lapkričio 27 d. Įgyvendinus šios direktyvos nuostatas

perkančiosios organizacijos turės priimti ir apdoroti elektronines sąskaitas faktūras, kurios atitinka Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą. Atsižvelgiant į tai, direktyvos nuostatos į nacionalinę teisę galės būti perkeltos ne anksčiau, kai bus paskeltas minėtas standartas.

Tolesni žingsniai

2015 m. I-II ketvirtis

- ↑ Atsižvelgiant į darbo grupės pasiūlymus parengti Direktyvą 2014/24/ES ir Direktyvą 2014/25/ES įgyvendinančių įstatymų patikslintus projektus ir juos aptarti darbo grupėje.
- ↑ Suderinti direktyvas įgyvendinančius įstatymų projektus su suinteresuotomis institucijomis, asmenimis bei verslo atstovais.
- ↑ Dalyvauti Europos Komisijos rengiamose konsultacijose dėl Direktyvos 2014/24/ES ir Direktyvos 2014/25/ES.

- ↑ Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikti Direktyvą 2014/24/ES ir Direktyvą 2014/25/ES įgyvendinančių įstatymų projektus.

2015 m. IV ketvirtis

- ↑ Lietuvos Respublikos Seimui pateikti Direktyvą 2014/24/ES ir Direktyvą 2014/25/ES įgyvendinančių įstatymų projektus.

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Siekiant sėkmingai įgyvendinti viešųjų pirkimų politiką nuolat atliekama viešųjų pirkimų sistemos stebėseną, kurios pagrindas – suinteresuotų asmenų pasiūlymų nagrinėjimas. Prireikus, iškilę klausimai nagrinėjami su įvairiomis suinteresuotomis institucijomis, verslo asociacijomis.
- ↑ Siekdama įvardinti sritis, kuriose verslo subjektai ir jų asociacijos mato didžiausias problemas, vykdamat viešuosius pirkimus, ir kuriose reikėtų parengti naujas ir/arba atnaujinti jau parengtas rekomendacijas ar standartinius pirkimo dokumentus, 2011 m. Ūkio ministerija kreipėsi į verslo subjektus ir jų asociacijas, kurie yra konkrečios verslo srities žinovai, kviesdama prisidėti prie konkurencingo, skaidraus ir efektyvaus viešųjų pirkimų proceso kūrimo bei kokybiškesnio pirkimo dokumentų rengimo.
- ↑ 2011 m. suinteresuotiems viešųjų pirkimų dalyviams konsultacijoms išplatinti Europos Komisijos Žaliojoje knygoje dėl viešųjų pirkimų modernizavimo pateikti pasiūlymai dėl viešųjų pirkimų procedūrų modernizavimo ir galiojančių ES viešųjų pirkimų taisyklių vertinimo. Apibendrinti Lietuvos pasiūlymai pateikti Europos Komisijai.
- ↑ Tobulinant viešųjų pirkimų sistemą ir sprendžiant problemas, susijusias su viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nuostatų taikymu praktikoje, labai svarbi ES valstybių narių ir kitų užsienio šalių patirtis. Tuo tikslu aktyviai dalyvaujama PPN (Viešųjų pirkimų tinklo) veikloje (<http://www.publicprocurementnetwork.org/>), kuriam priklauso visos ES valstybės narės bei kitos valstybės (Europos ekonominės erdvės, ES kandidatės, Šveicarija ir potencialios ES kandidatės).
- ↑ 2013 m. Lietuva pirmininkavo PPN ir pagrindiniais savo pirmininkavimo prioritetais pasirinko gerosios viešųjų pirkimų patirties sklaidą, praktinių problemų sprendimą, susijusį su konkrečių nuostatų, reglamentuojančių viešuosius pirkimus, įgyvendinimu. Siekiant šių tikslų, buvo parengtas ir PPN tinklalapyje publikuotas straipsnis pristatantis Lietuvos viešųjų pirkimų sistemą, Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą ir Rizikos valdymo sistemą. Taip pat buvo vykdomos PPN narių apklausos apie ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus taikymą praktikoje, numatomos pirkimo vertės skaičiavimą, viešųjų pirkimų specialistų atestavimo sistemą, inovatyvių viešųjų pirkimų vykdymą ir kt. Norinčius susipažinti su apklausos rezultatais prašome kreiptis skirsnyje „Kontaktinė informacija“ nurodytais kontaktais.
- ↑ Lietuvos pirmininkavimo PPN metu taip pat buvo organizuotas PPN narių susitikimas Lietuvos nuolatinėje atstovybėje Briuselyje 2013 m. birželio 17 d., kurio tema – efektyvumas viešuosiuose pirkimuose (elektroniniai pirkimai ir centralizuoti pirkimai). Susitikime buvo pristatyta Lietuvos geroji patirtis elektroninių viešųjų pirkimų ir centralizuotų viešųjų pirkimų srityje bei Latvijos pasiekta pažanga elektroninių pirkimų srityje.
- ↑ 2010 m. perkančiosioms organizacijoms buvo pateikta rekomendacija viešojo fiksuoto ryšio paslaugų pirkimuose iki 2011 m. liepos 1 d.

neprašyti metrologinės patikros sertifikato (siekiant šiuose pirkimuose užtikrinti konkurenciją). 2011 m. apibendrinus šios rekomendacijos vykdymo rezultatus paaiškėjo, kad metrologinės patikros sertifikatus per šį laiką įgijo 5 telekomunikacijų bendrovės, o dar 3 buvo padavusios prašymus šiems sertifikatams gauti.

↑ 2012 m. parengtas ir Ūkio ministerijos tinklalapyje patalpintas Viešųjų pirkimų įstatymo komentaras (www.ukmin.lt → Viešųjų pirkimų politika → Viešųjų pirkimų įstatymo I-III skyrių komentaras).

↑ Susisteminta informacija apie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo bylų sprendimus viešųjų pirkimų tematika pagal pasirinktus kriterijus paskelbta Ūkio ministerijos tinklalapyje (www.ukmin.lt → Viešųjų pirkimų politika → Analizės, tyrimai, studijos → Lietuvos Aukščiausiojo Teismo sprendimai, susiję su viešaisiais pirkimais).

↑ Ūkio ministerijos tinklalapyje nuolat atnaujinama informacija apie ES Teisingumo Teismo sprendimus, susijusius su viešaisiais pirkimais (www.ukmin.lt → Viešųjų pirkimų politika → ES dokumentai → ES Teisingumo teismo sprendimai).

↑ Viešųjų pirkimų tarnyba rengia metodinius viešųjų pirkimų dokumentus bei atlieka jų pakeitimus. Visus šiuos dokumentus galima rasti Viešųjų pirkimų tarnybos tinklalapyje (www.vpt.lt → Teisinė informacija → Viešieji pirkimai → Rekomendacijos). Taip pat šios institucijos tinklalapyje galima rasti atsakymus į dažniausiai užduodamus klausimus (www.vpt.lt → Pagalba → DUK).

↑ 2013 m. Ūkio ministerijoje kartu su Lietuvos statybų asociacija ir Danijos Karalystės ambasada organizuotas renginys „Skaitmeninės statybos sprendimai – viešųjų pirkimų efektyvumo didinimo galimybės. Danijos „Skaitmeninių savivaldybių“ patirtis. Danijos statybos registro skaitmenizavimo galimybės naudojant CCS klasifikatorių, integracija su viešųjų pirkimų elektronine

sistema“, kuriame dalyvavo valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų atstovai. Renginio tikslas – pristatyti Danijos CUNECO organizacijos sukauptą skaitmeninės statybos patirtį, optimizuojant statybos viešųjų pirkimų sistemą, supažindinti su CUNECO kuriamu vieningu Danijos statybos klasifikatoriumi (CCS), kuris naudojamas viešuosiuose pirkimuose, pristatyti informacinių ir ryšio technologijų panaudojimą statybų sektoriuje bei aptarti galimą bendradarbiavimą.

↑ 2014 m. Ūkio ministerija dalyvavo Lietuvos statybininkų asociacijos iniciatyva organizuotuose susitikimuose dėl skaitmeninės statybos metodo įdiegimo Lietuvoje galimybių. Vienas iš jų, kuriame dalyvavo ir Aplinkos ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybos, VŠĮ CPO LT atstovai, organizuotas Ūkio ministerijoje. Susitikimo metu pateikti siūlymai Lietuvos statybininkų asociacijai, koku būdu būtų galima sparčiau įdiegti skaitmeninės statybos metodą Lietuvoje. Ūkio ministerijos atstovas taip pat dalyvauja Skaitmeninės statybos metodologijos taikymo ir integracijos su Lietuvos Respublikos įstatymų ir reglamentų veikiančia sistema adaptavimo ir analizės darbo grupės veikloje.

↑ Siekiant paskatinti plačiau naudoti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų 2013 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais supaprastintiems pirkimams nustatyti papildomi ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus subkriterijai: darbuotojų kvalifikacija ir patirtis. Be to, ūkio ministro siūlymu, LRV pasiūlė (2014 m. kovo 24 d. LRV pasitarimo protokolas Nr. 15, 11 klausimas) LRV įstaigoms ir kitoms Vyriausybei atskaitingoms valstybės institucijoms, ministerijoms, įstaigoms prie ministerijų ir kitoms ministerijoms pavaldžioms valstybės įstaigoms ir įmonėms vertinant pasiūlymus dažniau naudoti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų (daugiau skirsnyje „Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus skatinimas“).

Situacijos vertinimas

- ↑ Trūksta metodinių atskirų sričių pirkimų rekomendacijų. Viešųjų pirkimų tarnybai nepakanka žmogiškųjų išteklių bei specialiųjų įvairių sričių žinių, kad galėtų jas parengti. Į metodinių rekomendacijų rengimą turėtų būti įtraukti verslo atstovai.
- ↑ Siekiant priimti sprendimus dėl skaitmeninės statybos metodo įdiegimo Lietuvoje tikslingumo ir finansavimo galimybių, Aplinkos ministerijai reikalinga išsamesnė informacija apie tokio metodo įdiegimo kaštus, ketinamą gauti pridėtinę vertę ir naudą. Šią informaciją turi parengti Lietuvos statybininkų asociacija.

Tolesni žingsniai

Nuolat

- ↑ Analizuoti ES Teisingumo Teismo praktiką bei kitų šalių narių patirtį. Įgytas žinias pritaikyti politikos formavimo procese.

VI.

EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAUŠ SKATINIMAS

2013-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Siekiant paskatinti plačiau naudoti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų 2013 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais supaprastintiems pirkimams nustatyti papildomi ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus subkriterijai: darbuotojų kvalifikacija ir patirtis.
- ↑ 2013 m. įvykdyta PPN narių apklausa apie ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus taikymą kitose šalyse. Iš apklausos duomenų matyti, kad šis kriterijus sudaro apie 25 % visų viešųjų pirkimų vertės (daugiau apie PPN skaitykite skirsnyje „Geroji viešųjų pirkimų praktika“).
- ↑ 2013 m. taip pat kreiptasi į Viešųjų pirkimų tarnybą prašant didesnę dėmesį skirti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus naudojimui praktikoje ir pasiūlyti perkančiosioms organizacijoms rekomendacijas, padedančias taikyti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų.
- ↑ Apie pasiūlymų vertinimo kriterijų tinkamą pasirinkimą kalbėta ir radijo laidoje. Jos metu akcentuota ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus svarba bei rekomendacijų kaip jį taikyti reikalingumas.
- ↑ Ūkio ministro siūlymu, LRV pasiūlė (2014 m. kovo 24 d. Vyriausybės pasitarimo protokolas Nr. 15, 11 klausimas) LRV įstaigoms ir kitoms LRV atskaitingoms valstybės institucijoms, ministerijoms, įstaigoms prie ministerijų ir kitoms ministerijoms pavaldžioms valstybės įstaigoms ir įmonėms jų organizacijos veiklos planuose nustatyti siekį, kad supaprastinti pirkimai, kuriuose pasiūlymai vertinami vadovaujantis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijumi, 2014 metais sudarytų ne mažiau kaip 20 proc., 2015 metais – ne mažiau kaip 30 proc. visų jų vykdomų supaprastintų pirkimų vertės. LRV taip pat parekomendavo Viešųjų pirkimų tarnybai stiprinti metodinės pagalbos teikimą pasiūlymų vertinimo srityje.
- ↑ Ūkio ministerija taip pat kreipėsi į visas perkančiąsias organizacijas ir paragino jas viešuosiuose pirkimuose dažniau taikyti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų.

Situacijos vertinimas

- ↑ Pastaruoju metu viešųjų pirkimų, kuriuose buvo naudojamas ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus, apimtys ženkliai išaugo (2011 m. sudarė 6,7 % bendros viešųjų pirkimų vertės, 2012 m. ir 2013 m. – apie 25 %). Didžiausia kliūtis šio kriterijaus paplitimui yra perkančiųjų organizacijų gebėjimų bei žinių trūkumas pasirenkant pasiūlymų vertinimo kriterijus bei vertinant pasiūlymus.
- ↑ Platesnį ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus naudojimą turėtų paskatinti naujų direktyvų (2014/24/ES, 2014/25/ES) nuostatų, kurios numato galimybes tiekėjų siūlomą produktą vertinti pagal jo gyvavimo ciklo išlaidas, perkamo produkto gamybos procesą, taip pat vertinti tiekėjų kvalifikaciją bei patirtį ir pan., perkėlimas į nacionalinę teisę.

Tolesni žingsniai

2014 m. -2015 m.

- ↑ Rengiant naujas direktyvas (2014/24/ES, 2014/25/ES) įgyvendinančius teisės aktus nustatyti išsamesnį ir aiškesnį šio kriterijaus taikymo reglamentavimą (apie naujų direktyvų nuostatas skaitykite skirsnyje „ES viešųjų pirkimų politika“)

VII.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESO IŠSKAIDRINIMAS

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ 2009 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais pasiekta, kad informacija apie viešojo pirkimo procesą nuo pirkimo planavimo iki sutarties įvykdymo, įskaitant pirkimo procedūrų eigą (dalyviai, pateikti ir atmesti pasiūlymai, atmetimo priežastys, laimėtojas ir kt.), laisvai prieinama visiems suinteresuotiems tiekėjams ir asmenims Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (adresu www.cvpp.lt), o viešojo pirkimo procedūros atliekamos skaidriau.
- ↑ 2011 m. pradėjo veikti Informacijos apie perkančiąsias organizacijas, tiekėjus ir pirkimo objektus arba tiesiog „profilijų“ sistema (www.cvpp.lt/profiliai), atspindinti šalies perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų viešųjų pirkimų veiklą. Šioje sistemoje galima matyti, kurie tiekėjai pasirašė daugiausia sutarčių ir kokia tų sutarčių vertė, kokią dalį visų pirkimų sudaro neskelbiami pirkimai ar pirkimai, kuriuose dalyvavo tik vienas tiekėjas.
- ↑ 2013 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais nustatyta, kad perkančioji organizacija savo tinklapyje turi paskelbti ir informaciją apie mažos vertės pirkimus: apie pradedamą pirkimą, nustatytą laimėtoją, ketinamą sudaryti ir sudarytą pirkimo sutartį.
- ↑ 2013 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais taip pat nustatytas reikalavimas nuo 2015 m. sausio 1 d. skelbti laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį ir pirkimo sutarties pakeitimus. Vykdamas šį reikalavimą negalės būti viešinama informacija, kurios atskleidimas prieštarautų teisės aktams arba teisėtiems tiekėjų interesams arba trukdytų laisvai konkuruoti tarpusavyje.

Situacijos vertinimas

- ↑ Viešųjų pirkimų proceso išskaidrinimas – vienas svarbiausių Ūkio ministerijos užsibrėžtų ir sėkmingai įgyvenamų uždavinių, kurio įgyvendinimas lėmė, kad šiuo metu vykdamas Lietuvos viešuosius pirkimus atskleidžiama daugiau informacijos nei reikalauja ES viešųjų pirkimų direktyvos (palyginti su kitomis ES šalimis, Lietuvoje atskleidžiama daugiausia su viešaisiais pirkimais susijusios informacijos).
- ↑ Viešųjų pirkimų proceso išskaidrinimas prisidėjo prie korupcijos suvokimo indekso Lietuvoje gerėjimo – pagal „Transparency International“ tyrimo rezultatus, 2008 m. šis indeksas buvo 4,6; 2009 m. – 4,9, 2010 m. – 5; 2011 m. – 4,8; 2012 m. – 54 (0-10 balų sistema pakeista į 0-100 balų sistemą).

Nuolat

- ↑ Stebėti, kaip viešųjų pirkimų praktikoje vykdomi viešųjų pirkimų skaidrumui keliami reikalavimai. Esant poreikiui, inicijuoti teisės aktų pakeitimus, teikti pasiūlymus Viešųjų pirkimų tarnybai dėl sklandesnio viešųjų pirkimų skaidrumui keliamų reikalavimų įgyvendinimo.

VIII.

PIRKIMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE REGLAMENTAVIMAS

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Parengtas ir Seimui pateiktas Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo projektas, kuriuo įgyvendinamos direktyvos 2009/81/EB¹ nuostatos. Šį įstatymą Lietuvos Respublikos Seimas priėmė 2011 m. birželio 21 d.
- ↑ Parengti Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai.
- ↑ Parengti metodiniai dokumentai dėl viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, vykdymo. Perkančiosios organizacijos konsultuojamos šių pirkimų vykdymo klausimais (atsakinga Viešųjų pirkimų tarnyba).
- ↑ 2012 m. atlikta apklausa „Viešuosius pirkimus, atliekamus gynybos ir saugumo srityje, reglamentuojančių teisės aktų funkcionavimas Lietuvoje“, kuria buvo siekiama išsiaiškinti pagrindines problemas, su kuriomis susiduria viešųjų pirkimų sistemos dalyviai vykdydami specifinius gynybos ir saugumo srities viešuosius pirkimus. Nustačius ir įvertinus svarbiausias problemines sritis, parengtas ir LRV pateiktas Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo pakeitimo projektas.
- ↑ 2014 m. liepos 15 d. Seimas priėmė LRV pasiūlytą Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo pakeitimo įstatymą. Šis įstatymas įsigalioja 2015 m. sausio 1 d. Įstatymo pakeitimais siekta išspręsti perkančiosioms organizacijoms ir tiekėjams praktikoje kylančios problemos bei užtikrinti, kad šie pirkimai būtų vykdomi efektyviai ir racionaliai, t. y. aiškiau reglamentuojamos išimtys, kada pirkimams įstatymo reikalavimai netaikomi; nustatyta galimybė perkančiosioms organizacijoms supaprastintus pirkimus, nesusijusius su įslaptinta informacija, atlikti atviro konkurso būdu; išsamiai išvardinti mažos vertės pirkimams taikomi reikalavimai; reglamentuotas pirkimo dokumentų teikimas, pasiūlymų atmetimo pagrindai ir kt.
- ↑ Priėmus Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo pakeitimo įstatymą, parengti įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai

¹2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo ir iš dalies keičianti direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.

Situacijos vertinimas

- ↑ Pasikeitus viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, teisiniam reglamentavimui, bus reikalinga konsultuoti perkančiąsias organizacijas dėl šių pirkimų vykdymo (atsakinga Viešųjų pirkimų tarnyba).

Tolesni žingsniai

Nuolat

- ↑ Analizuoti Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo taikymo praktikoje kylančias problemas. Esant poreikiui inicijuoti įstatymo pakeitimus.

IX.

ELEKTRONINIAI PIRKIMAI

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ 2009 m. nustatytas įpareigojimas PO vykdyti elektroninius viešuosius pirkimus naudojantis CVP IS ir užtikrinti, kad tokie pirkimai kasmet sudarytų ne mažiau kaip 50 % visų pirkimų vertės. Šiuo įpareigojimu siekiama skaidresnių ir efektyvesnių viešųjų pirkimų procedūrų (mažinti pirkimų organizavimo, tiekėjų dalyvavimo sąnaudas, pagreitinoti procedūras), didesnės konkurencijos.
- ↑ Nuo 2009 m. rugsėjo 15 d. pareigą vykdyti elektroninius pirkimus nustatantys Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimai lėmė sparčiau elektroninių pirkimų plėtrą – 2008 m. elektroninių pirkimų vertė siekė vos 0,25 mln. Lt, 2009 m. – 0,7 mlrd. Lt, o 2013 m. – jau 9,98 mlrd. Lt ir tai sudarė 90 proc. bendros 2013 m. įvykusių skelbtų pirkimų vertės.
- ↑ Siekiant didesnio viešųjų pirkimų procedūrų efektyvumo būtina skatinti elektroninio aukciono naudojimą. Tuo tikslu 2010 m. I ketv. parengtos elektroninio aukciono taikymo rekomendacijos.
- ↑ Skatinant elektroninių viešųjų pirkimų plėtrą, 2011 m. patvirtintos Standartinės atviro konkurso sąlygos, vykdam pirkimą CVP IS priemonėmis, 2014 m. – pavyzdiniai riboto konkurso pirkimo dokumentai, pirkimus, atliekamus gynybos ir saugumo srityje, vykdam CVP IS priemonėmis.
- ↑ Siekiant paskatinti pirkimų vykdymą sukuriant dinaminę pirkimų sistemą, kuri leidžia naudojantis vien tik elektroninėmis priemonėmis PO kaupti pasiūlymus per visą dinaminės sistemos galiojimo laiką ir taip užtikrinti maksimalią konkurenciją, VŠĮ CPO LT, kuri šiuo metu praktikoje bene vienintelė naudoja dinaminę pirkimų sistemą, seminarų, konferencijų metu dalijasi šios sistemos taikymo patirtimi ir privalumais.
- ↑ Finansų ministerija kartu su Ūkio ministerija, valstybės įmone „Registru centras“ nuo 2012 m. vykdo projektą dėl el. paslaugos e-sąskaita kūrimo. Projekto tikslas: sukurti ir 2014 m. įdiegti informacinę sistemą, kurios funkcionalumas užtikrintų elektroninės paslaugos „E. sąskaita“ teikimą, t.y.:
  - ↑ Paslaugų teikėjams elektroniniu būdu parengti ir pateikti sąskaitas faktūras PO bei operatyviai gauti informaciją apie pateiktų sąskaitų faktūrų apmokėjimą;
  - ↑ PO elektroniniu būdu gauti sąskaitų faktūrų duomenis mokėjimo paraiškai parengti ir pateikti;
  - ↑ Finansų ministerijos valstybės išdo departamentui elektroniniu būdu gauti aktualią informaciją apie PO pateiktas sąskaitas, kurių pagrindu parengtos mokėjimo paraiškos bei teikti informaciją apie sąskaitų apmokėjimą;
  - ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai ir VŠĮ CPO LT elektroniniu būdu gauti informaciją apie viešųjų pirkimų sutarčių vykdymą ir sąskaitų faktūrų pateikimą bei apmokėjimą;
  - ↑ Viešųjų pirkimų tarnybai ir VŠĮ CPO LT elektroniniu būdu pateikti informaciją apie viešųjų pirkimų sutartis, kuri bus naudojama, rengiant sąskaitos duomenis.

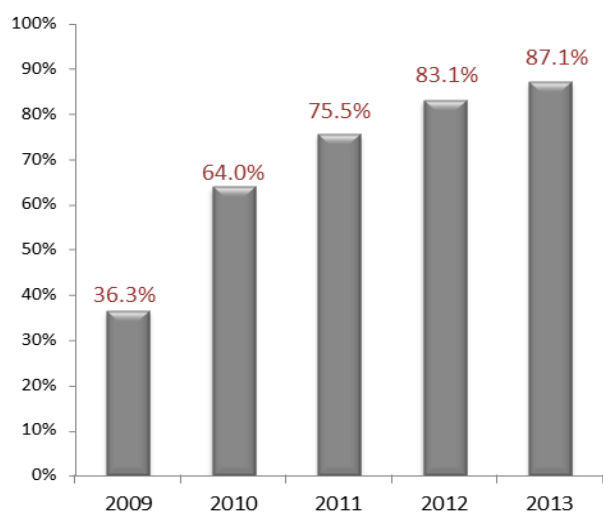
- ↑ Siekiant sumažinti CVP IS veikimo sutrikimų 2014 m. atnaujinta šios sistemos viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo modulis (CTM) programinė įranga. Taip pat įdiegtos priemonės įgyvendinančioms institucijoms ES projektų kontrolei, atnaujinta dalis CVP IS infrastruktūros (CTM duomenų bazių tarnybinės stotys, duomenų saugykla), CVP IS pritaikyta darbui su euru.
- ↑ Atsižvelgiant į Europos Komisijos komunikatą „Visiškai elektroniniai viešieji pirkimai viešajam administravimui“ valstybėms narėms nustatytą uždavinį parengti ir įgyvendinti perėjimo prie visiškai elektroninių pirkimų valdymo ir veiklos problemų sprendimo strategijas, kuriose būtų numatyti veiksmai apimantys teisinio reguliavimo, techninius ir administracinių gebėjimų stiprinimo aspektus, bei įvertinus Lietuvos pažangą elektroninių pirkimų srityje (Lietuva yra viena iš pirmaujančių ES šalių narių šioje srityje) nutarta nerengti atskiros perėjimo prie visiškai elektroninių pirkimų strategijos, tačiau pasiūlyta priemonės, susijusias su perėjimu prie visiškai elektroninių viešųjų pirkimų, įtraukti į Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programos, patvirtintos 2012 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 171, įgyvendinantį tarpinstitucinį veiklos planą ir jų įgyvendinimui panaudoti 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ 2 uždavinio „Padidinti viešojo valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą“ veiklų grupei „Viešųjų pirkimų sistemos tobulinimas“ numatytas lėšas.
- ↑ Vidaus reikalų ministerijai tam pritarus, įstaigos ir institucijos, administruojančios viešųjų pirkimų vykdymui skirtas ir susijusias informacines sistemas, pakviestos būti iniciatyviomis ir nusistatyti ambicingus uždavinius, kuriuos įgyvendinus būtų persvarstytas ir maksimaliai skaitmenizuotas viešojo pirkimo procesas, o sukurtos (atnaujintos) informacinės sistemos atitiktų europinius sąveikumo reikalavimus, leistų skaidriai, sklandžiai ir patogiai vykdyti viešojo pirkimo procedūras bei kaupti, analizuoti ir naudoti viešųjų pirkimų duomenis.

Situacijos vertinimas

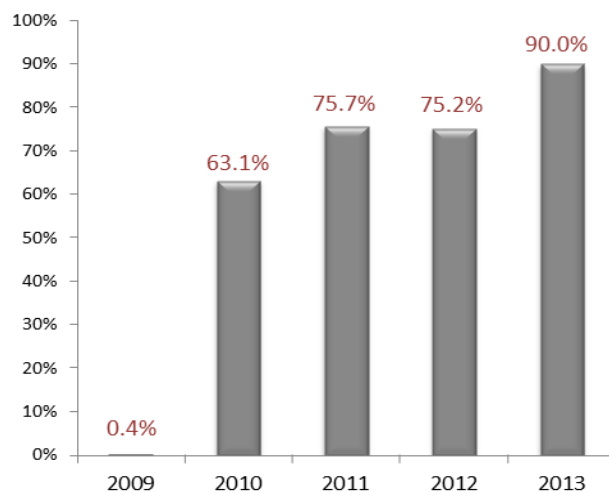
- ↑ Pirkimų vykdymo CVP IS priemonėmis skaičius sparčiai auga. Tačiau CVP IS naudotojai skundžiasi sistemos nepatogumu bei dažniais jos veikimo sutrikimais. Sistema turi būti patogesnė vartotojui.
- ↑ 2015 m. pradžioje pradės veikti informacinė sistema, kuri sudarys galimybes sąskaitas faktūras teikti elektroniniu būdu. Įdiegus šią sistemą, turės būti imtasi priemonių, kurios paskatintų spartesnę perėjimą prie elektroninių sąskaitų naudojimo.
- ↑ Įstaigos ir institucijos, administruojančios viešųjų pirkimų vykdymui skirtas ir susijusias informacines sistemas, (VPT, VŠĮ CPO LT, VMĮ, SODRA, VĮ Registrų centras ir kt.) turi nusistatyti uždavinius, kuriuos įgyvendinus būtų persvarstytas ir maksimaliai skaitmenizuotas viešojo pirkimo procesas. Tam turėtų būti panaudotos 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų lėšos.
- ↑ Kuriant (atnaujinant) informacines sistemas turi būti atsižvelgiama į europinius sąveikumo reikalavimus, kuriamą Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą ir kitus informacinių sistemų standartus. Viešųjų pirkimų vykdymui skirtos ir susijusios informacinės sistemos turi būti susietos tarpusavyje, leisti skaidriai, sklandžiai ir patogiai vykdyti viešojo pirkimo procedūras bei kaupti, analizuoti ir naudoti viešųjų pirkimų duomenis.

Elektroninių pirkimų plėtra

Pagal pirkimų skaičių

Pagal pirkimų vertę

Tolesni žingsniai

2015 m. I-II ketvirtis

↑ Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programos, patvirtintos 2012 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 171, įgyvendinančiame tarpinstituciniame veiklos plane nustatyti uždaviniai, kuriuos įgyvendinus būtų persvarstyta ir maksimaliai skaitmenizuotas viešojo pirkimo procesas (atsakingos įstaigos ir institucijos, administruojančios viešųjų pirkimų vykdymui skirtas ir susijusias informacines sistemas, VRM).

2015 – 2020 m.

↑ Siekiant sukurti (atnaujinti) viešųjų pirkimų vykdymui skirtas ir susijusias informacines sistemas bei sustiprinti šių sistemų naudotojų gebėjimus parengti ir įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus.

2015 m. II ketvirtis

↑ Įgyvendinant Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinę priemonę „Parengti teisės aktų pakeitimus, įpareigojančius nurodytoms perkančiosioms organizacijoms nustatytuose viešuosiuose pirkimuose teikti tik elektronines sąskaitas faktūras“ parengti reikiamus teisės aktų pakeitimus.

2015 m. IV ketvirtis

↑ Įgyvendinant Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinę priemonę „Parengti teisės aktų pakeitimus, įpareigojančius perkančiąsias organizacijas visų tarptautinių pirkimų skelbimus, konkursų sąlygas, susirašinėjimo dokumentus, tiekėjų pasiūlymus teikti tik elektroninėmis priemonėmis“ bei atitinkamas Direktyvos 2014/24/ES ir Direktyvos

2014/25/ES nuostatas parengti reikiamus teisės aktų pakeitimus.

X.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ CENTRALIZAVIMAS

- ↑ Centralizuotai vykdomi viešieji pirkimai – pirkimai, atliekami perkant prekes, paslaugas ar darbus iš centrinės perkančiosios organizacijos arba per ją, įgaliojant kitą perkančiąją organizaciją atlikti pirkimą, kai įgaliotoji organizacija perka daugiau nei vienai perkančiajai organizacijai (taip pat ir sau), perkant perkančiajai organizacijai pavaldžioms įstaigoms.
- ↑ Centrinė perkančioji organizacija yra perkančioji organizacija, kuri įsigyja prekių ir (ar) paslaugų, skirtų perkančiosioms organizacijoms, arba atlieka prekių, paslaugų ar darbų, skirtų perkančiosioms organizacijoms, pirkimų procedūras arba sudaro preliminariąsias sutartis. Sprendimą dėl centrinių perkančiųjų organizacijų steigimo priima Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos ir savivaldybės taryba.

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ 2009 m. Vyriausybei pavaldžios įstaigos įpareigos užtikrinti, kad prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai būtų vykdomi naudojantis CPO elektroniniu katalogu, kai elektroniame kataloge siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali jų atlikti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama lėšas. Kitos perkančiosios organizacijos taip pat buvo raginamos naudotis CPO paslaugomis. 2013 m. priimti VPĮ pakeitimai, kuriais aukščiau minėta prievolė nuo 2014 m. sausio 1 d. galioja visoms perkančiosioms organizacijoms (išskyrus diplomatines atstovybes, konsulines įstaigas užsienyje ir atstovybes prie tarptautinių organizacijų).
- ↑ Siekiant sudaryti sąlygas dar spartesnei viešųjų pirkimų centralizavimo plėtrai ir finansinės naudos, kurią valstybė gauna dėl viešųjų pirkimų vykdymo per centrinę perkančiąją organizaciją, didėjimui, priimtas sprendimas įsteigti viešąją įstaigą CPO LT, kuriai nuo 2013 m. sausio 1 d. Vyriausybė suteikė teisę atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas (iki to laiko ši teisė buvo suteikta VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai). 2014 m. VŠĮ CPO LT pareigybių skaičius padidintas 5 pareigybėmis (nuo 19 iki 25). Pagrindinės VŠĮ CPO LT veiklos sritys yra centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymas ir inovatyvių informacinių sistemų, skirtų vykdyti centralizuotus viešuosius pirkimus, plėtojimas.
- ↑ 2013 m. atlikta institucijų ir įstaigų, kurioms nuo 2009 m. nustatyta pareiga pirkti per centrinę perkančiąją organizaciją, apklausa. Remiantis apklausos metu surinktais ir apibendrintais duomenimis, įvardintos priežastys, dėl kurių institucijos ir įstaigos neįsigyja prekių, paslaugų ir darbų per VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą, nustatytos tobulintinos VŠĮ CPO LT veiklos sritys ir sudaromų preliminariųjų sutarčių nuostatos, taip pat nustatytos prekių, paslaugų ir darbų kategorijos, kuriomis būtų tikslinga išplėsti VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą. Apklausos duomenys panaudoti VŠĮ CPO LT vykdant naujus pirkimus.
- ↑ Vykdam Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2011–2014 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711, priemones, 2014 m. atlikta prekių ir paslaugų, kurių viešieji pirkimai gali būti

centralizuojami, analizė. Jos pagrindu sudarytas rekomenduojamų prekių ir paslaugų, kuriomis būtų tikslinga papildyti CPO LT elektroninį katalogą, sąrašo projektas ir atlikta perkančiųjų organizacijų, užsiregistravusių CPO LT elektroniniame kataloge, apklausa dėl prekių ir paslaugų, įtrauktų į sąrašo projektą, pirkimų centralizavimo aktualumo. Remiantis atliktos analizės ir apklausos rezultatais sudarytas rekomenduojamas viešojo sektoriaus prekių ir paslaugų, įsigyjamų per CPO LT elektroninį katalogą, sąrašas.

↑ Siekiant užtikrinti sklandų daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimą, 2013 m. sudaryta galimybė per VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą įsigyti daugiabučių namų atnaujinimui (modernizavimui) reikalingus darbus ir paslaugas:

- ↑ pastatų modernizavimo darbus su projektavimu ir be projektavimo;
- ↑ techninės priežiūros paslaugas;
- ↑ energetinio sertifikato ir investicinių planų parengimo paslaugas.

Tokiu būdu sudaryta galimybė per VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą įsigyti visus pilnaverčiam ir kokybiškam daugiabučio namo modernizavimui reikalingus pastatų šildymo sistemos remonto, langų, durų ir balkonų keitimo, stogų rekonstravimo, cokolio ir sienų šiltinimo, ventiliacijos atnaujinimo, priešgaisrinės saugos įrengimų sistemos modernizavimo, elektros instaliacijos, pastato nuotekų šalinimo, šildymo ir karšto vandens apskaitos modernizavimo bei kitus darbus. Taip pat sukurtos 2 rangos darbų su projektavimu (su skirtingomis pirkimo objekto apimtimis) dinaminės pirkimo sistemos.

↑ 2014 m., siekiant, atsižvelgti į naujus perkančiųjų organizacijų ir kitų subjektų poreikius bei sudaryti sąlygas, kad daugiabučių namų modernizavimo pirkimai vyktų kaip įmanoma sklandžiau ir skaidriau, įvykdyti nauji viešieji pirkimai dėl bendrųjų ir specialiųjų statybos darbų su projektavimu ir be projektavimo bei projektavimų paslaugų užsakymų per CPO LT elektroninį katalogą.

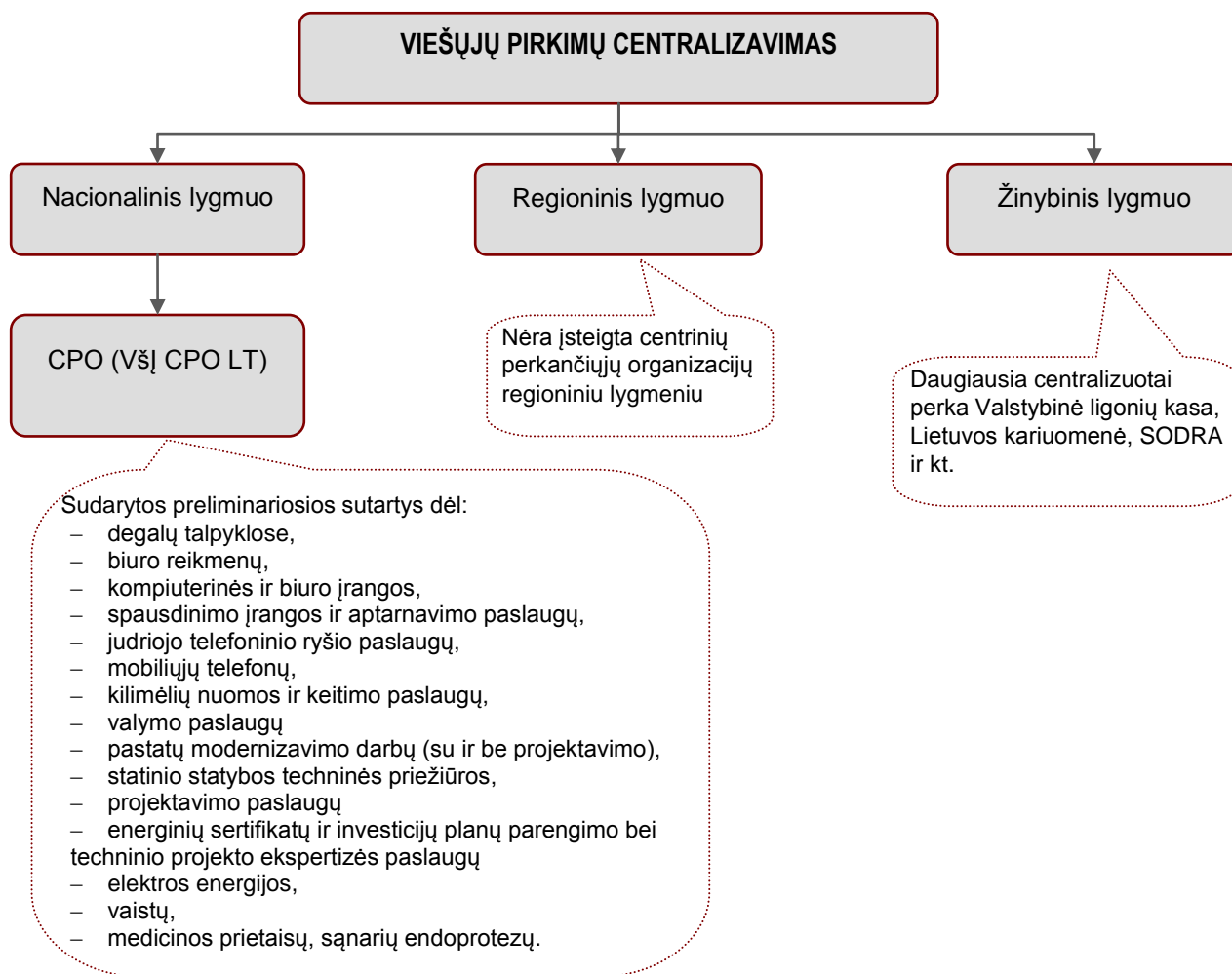
↑ 2013 m. Valstybės kontrolė atliko valstybinį auditą „Centralizuoti viešieji pirkimai“.

Situacijos vertinimas

↑ Įgyvendintos priemonės lėmė per CPO vykdytų viešųjų pirkimų vertės didėjimą. Viešųjų pirkimų tarnybos duomenimis 2008 m. per CPO vykdytų viešųjų pirkimų vertė siekė 8,4 mln. Lt; 2009 m. – 15,8 mln. Lt; 2010 m. – 49,8 mln. Lt; 2011 m. – 171,9 mln. Lt; 2012 m. – 234,8 mln. Lt; 2013 m. – 528,6 mln. Lt. Nuosekliai auga ir CPO LT elektroniniame kataloge registruotų perkančiųjų organizacijų skaičius (2010 – 305, 2011 – 633, 2012 – 1010, 2013 – beveik 2 tūkst. lt).

↑ Nors CPO LT elektroniniame kataloge siūlomos beveik visos perkančiųjų organizacijų kasdieninėje reikalingos prekės, paslaugos ir darbai, siekiant patenkinti įvairius perkančiųjų organizacijų poreikius būtina plėsti CPO LT elektroniniame kataloge siūlomų prekių, paslaugų ar darbų sąrašą ir nuolat atnaujinti VŠĮ CPO LT sudarytas preliminariąsias sutartis.

↑ Siekdama patenkinti specifinius perkančiųjų organizacijų poreikius VŠĮ CPO LT yra sukūrusi dinamines pirkimų sistemas, kuriose vykdo pirkimus pagal perkančiųjų organizacijų įgaliojimus.

Tolesni žingsniai

2015 m. I-IV ketvirtis

- ↑ Išplėsti VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą į jį įtraukiant mažiausiai 2 naujas prekių ar paslaugų grupes. Pagal poreikį atnaujinti sudarytas preliminariausias sutartis.

2015 m. II ketvirtis

- ↑ Įgyvendinant Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Centralizuoti viešieji pirkimai“ Ūkio ministerijai pateiktą rekomendaciją, sukurti metodiką, leidžiančią apskaičiuoti valstybės sutaupymus dėl viešųjų pirkimų vykdymo per VŠĮ CPO LT, atliekančios centralizuotų viešųjų pirkimų funkcijas, elektroninį katalogą.

Nuolat

- ↑ Stebėti Viešųjų pirkimų įstatymo 15 straipsnio 5 dalies nuostatų, kuriomis nustatoma prievolė perkančiosioms organizacijoms pirkti per arba iš centrinės perkančiosios organizacijos, įgyvendinimą. Esant poreikiui, spręsti su minėtų nuostatų įgyvendinimu susijusias problemas, organizuoti suinteresuotų asmenų susitikimus ir kt.

XI.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO PROCESO VEIKSMINGUMO DIDINIMAS

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ 2010 m. kovo 2 d. įsigaliojusiais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais perkeltos direktyvos 2007/66/EB² dėl viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo veiksmingumo didinimo nuostatos:
  - ↑ teisė teismams viešųjų pirkimų ginčus nagrinėti ir rašytine Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka;
  - ↑ atvejai, kada teismas turi pripažinti pirkimo sutartį negaliojančia ar taikyti alternatyvias sankcijas;
  - ↑ privalomas 15 dienų pirkimo sutarties sudarymo atidėjimo terminas;
  - ↑ ilgesnis senaties terminai perkančiosios organizacijoms veiksams ar sprendimams apskųsti, jeigu buvo nesilaikoma nustatytų skaidrumo reikalavimų ir t. t.
- ↑ 2011 m. spalio 1 d. įsigaliojo Civilinio proceso kodekso pakeitimai, kuriuose nustatyta spartesnė ir efektyvesnė viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo tvarka:
  - ↑ išskirta viešųjų pirkimų bylų kategorija;
  - ↑ bylos daugiausia nagrinėjamos rašytinio proceso tvarka;
  - ↑ procesiniai dokumentai teikiami elektroninėmis priemonėmis;
  - ↑ ieškovas kartu su ieškiniu turi teikti turimus pirkimo dokumentus;
  - ↑ sutrumpintas terminas atsiliepimams pareikšti;
  - ↑ bylos nagrinėjimui pasirengiama paruošiamųjų dokumentų būdu;
  - ↑ ieškinio išnagrinėjimo terminas – 60 dienų;
  - ↑ žyminis mokestis viešųjų pirkimų bylose padidintas iki 1000 Lt (anksčiau buvo 100 Lt).

² 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/66/EB, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB dėl viešųjų sutarčių suteikimo peržiūros procedūrų veiksmingumo didinimo

↑ 2011 m. balandžio 29 d. priimtas Teisėjų tarybos nutarimas, kuriuo:

- ↑ siūloma nustatyti teisėjų specializaciją viešųjų pirkimų byloms nagrinėti;
- ↑ rekomenduojama organizuoti teismų darbą taip, kad tarp teismo posėdžių būtų paliekamos laisvos dienos, kurių metu galėtų būti paskiriami posėdžiai naujai gautų viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimui;
- ↑ rekomenduojama vidinio administravimo priemonėmis nuolat vykdyti viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimo terminų kontrolę;
- ↑ pavedama inicijuoti teisėjų mokymų programos dėl viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimo parengimą.

↑ 2011 m. Ūkio ministerija įgyvendino projektą „Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemos tobulinimas“. Projekto inicijavimą paskatino gaunama informacija apie užsitęsiantį ir neefektyvų viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimą. Projektu taip pat buvo įgyvendinamas Vyriausybės pavedimas stebėti esamos viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemos funkcionavimo rezultatus, įvertinti bylų nagrinėjimo teismuose trukmę ir pateikti išvadas dėl viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo ir kontrolės tvarkos keitimo tikslingumo.

Projekto vykdymo metu atlikta viešųjų pirkimų sistemos dalyvių apklausa, išanalizuota Nacionalinės teismų administracijos pateikta statistika apie viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimą, įvertinta iš kitų Europos Sąjungos šalių gauta informacija apie viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemų funkcionavimą bei Teisingumo ministerijos išvada dėl tikslingumo steigti specializuotą teismą. Įvykdžius projektą, parengta atskaita su viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemos analizės rezultatais ir pasiūlymais Vyriausybei dėl šios sistemos tobulinimo.

↑ Atsižvelgiant į tai, kad perkančiosios organizacijos pakankamai retai naudojasi Civilinio proceso kodekse (žr. 147 str. 1 ir 3 dalis, 95 str.) nustatyta galimybe prašyti nuostolių atlyginimo užtikrinimo, kai tiekėjo prašymu, taikomos laikinosios apsaugos priemonės ar piktnaudžiaujama procesinėmis priemonėmis (pavyzdžiui, iš tiriamuoju laikotarpiu (t. y. nuo 2010 m. kovo 2 d. iki 2011 m. kovo 2 d.) nagrinėtų 311-os bylų, 60-yje bylų buvo taikytos laikinosios apsaugos priemonės, tačiau tik 6-iose bylose perkančiosios organizacijos pasinaudojo galimybe prašyti nuostolių atlyginimo užtikrinimo), 2011 m. pabaigoje raštu kreiptasi į perkančiąsias organizacijas raginant jas aktyviau naudotis minėtomis Civilinio proceso kodekse nustatytais galimybėmis.

Situacijos vertinimas

↑ Ūkio ministerijos atlikto projekto „Viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemos tobulinimas“ metu buvo išanalizuotas Lietuvos viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo sistemos funkcionavimas. Analizei panaudoti viešųjų pirkimų sistemos dalyvių apklausos, atliktos nuo 2011 m. birželio 22 d. iki 2011 m. liepos 25 d., duomenys, Nacionalinės teismų administracijos statistiniai duomenys apie viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimą nuo 2010 m. kovo 2 d. iki 2011 m. kovo 2 d. Toks tiriamasis laikotarpis pasirinktas siekiant įvertinti naujos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos, pagal kurią bylose leista taikyti

rašytinį procesą, poveikį. Projekto metu įvertinta ir Teisingumo ministerijos išvada dėl specializuoto teismo steigimo tikslingumo.

↑ Viešųjų pirkimų sistemos dalyvių apklausos rezultatai parodė, kad dažniausiai perkančiosios organizacijos pažeidžia viešųjų pirkimų taisykles atlikdamos tiekėjų pasiūlymų vertinimą, ypač taikant ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų. Tai sąlygoja galimybė taikyti subjektyvius pasiūlymų vertinimo kriterijus, pavyzdžiui, efektyvumas, kokybė. Dažni pažeidimai pasirenkant ir taikant neskelbiamas derybas –

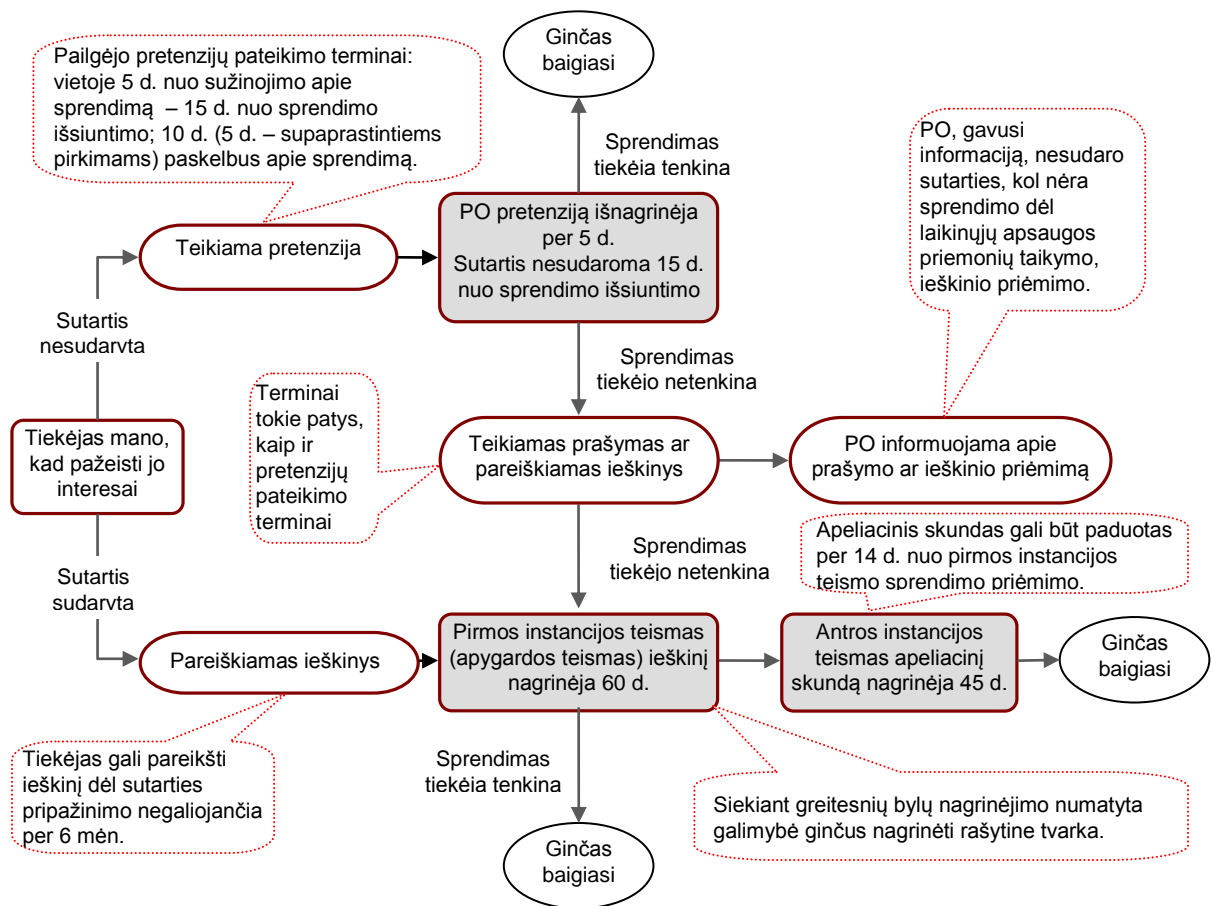
perkančiosioms organizacijoms nepakankamai aiškios Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytos šio pirkimo būdo pasirinkimo sąlygos, be to, šio pirkimo būdo procedūros yra mažiau skaidrios. Apklausos dalyviai pažymėjo šias viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimų priežastis: perkančiųjų organizacijų kompetencijos stoka, metodinių aiškinamųjų dokumentų trūkumas, dažna teisės aktų kaita, prieštaringa teismų praktika.

- ↑ Viešųjų pirkimų sistemos dalyviai pakankamai palankiai vertina ikiteisminio viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo procedūras, t. y. pretenzijų pateikimą perkančiosioms organizacijoms. Tai veiksminga ir operatyvi priemonė, neretai sudaranti galimybę perkančiajai organizacijai ištaisyti klaidingai priimtus sprendimus ir taip apsisaugoti nuo ilgo ir brangiai kainuojančio bylinėjimosi teismuose. Viešųjų pirkimų sistemos dalyvių manymu, turėtų būti sudaryta galimybė pratęsti pretenzijų nagrinėjimo terminus, nes perkančioji organizacija ne visada spėja per Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytas 5 darbo dienas tinkamai išnagrinėti gautą pretenziją. Pretenzijų pateikimo senaties terminai yra pakankami ir neturėtų būti sudarytos galimybės jų pratęsti.
- ↑ Apklausos dalyvių nuomone, ikiteisminės ginčų nagrinėjimo institucijos, kuri būtų nešališka, neįtakojama kitų valstybės institucijų ar verslo subjektų, nevykdanti viešųjų pirkimų kontrolės, įsteigimas pasiteisintų, jeigu tam būtų sugaištama mažiau laiko nei bylą nagrinėjant teisme. Kitose Europos Sąjungos šalyse yra įsteigtos ikiteisminės viešųjų pirkimų ginčus nagrinėjančios institucijos, tačiau tokiais atvejais paprastai nėra privalomo pretenzijos pateikimo perkančiajai organizacijai. Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos dalyviai jau pripažįsta ir palankiai vertina pretenzijos pateikimo perkančiajai organizacijai institutą – tai neretai padeda ištaisyti perkančiosios organizacijos klaidingus sprendimus, be to, leidžia greitai išnagrinėti ginčą su pačia perkančiąja organizacija, kuri turi daugiausia žinių apie pirkimo objektą ir vykdomas procedūras. Apklausos dalyviai nenorėtų atsisakyti pretenzijų pateikimo perkančiosioms organizacijoms net ir tuo

atveju, jeigu būtų įsteigta ikiteisminė institucija. Tačiau priėmus sprendimą steigti ikiteisminę viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo institucija ir kartu paliekant pretenzijų nagrinėjimą perkančiosiose organizacijose, būtų pernelyg apsunkinamas ir galimai užvilkinamas ikiteisminis ginčų sprendimas.

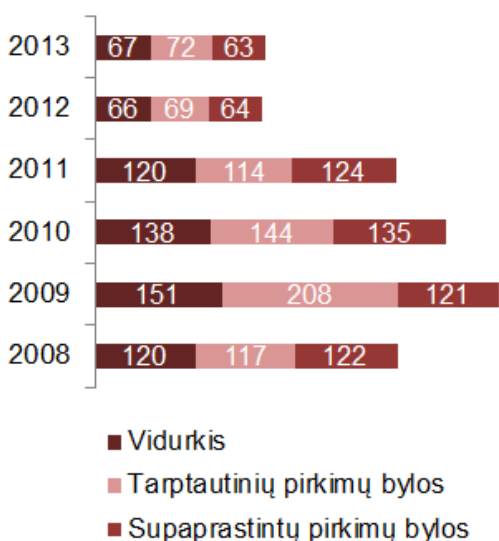
- ↑ Teisingumo ministerija pateikė išvadą, kad Lietuvoje netikslinga steigti specialų viešųjų pirkimų ginčus nagrinėjantį teismą. Nuo 2011 m. spalio 1 d. įsigalioję Civilinio proceso kodekso pakeitimai bei 2011 m. balandžio 29 d. priimtas Teisėjų tarybos nutarimas užtikrina pakankamą pažangą siekiant veiksmingesnio ir greitesnio teismo viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo.
- ↑ Nuomonę dėl specializuoto teismo steigimo tikslingumo išsakė ir viešųjų pirkimų sistemos dalyviai. Dalis jų pažymėjo, kad tai išbalansuotų esamą Lietuvos teismų sistemą – tektų atlikti radikalią reformą. Pažymėta ir tai, kad viešųjų pirkimų sritis pernelyg siaura, kad būtų steigiamas atskiras teismas. Be to, įžvelgiama potenciali problema – specializuotas teismas reikštų gana nedidelį teisėjų korpusą, todėl daug pirkimų vykdančioms perkančiosioms organizacijoms arba daugelyje pirkimų dalyvaujantiems tiekėjams tai gali reikšti vis didėjančią tam tikro šališkumo riziką sulig kiekvienu nauju ginču.
- ↑ Išanalizavus viešųjų pirkimų bylų nagrinėjimo statistinius duomenis, paaiškėjo, kad vidutinė bylų nagrinėjimo trukmė nuo 2010 m. kovo 2 d. atsiradus galimybei taikyti rašytinį procesą, žymiai sutrumpėjo. Vidutinė bylų nagrinėjimo trukmė pirmos instancijos teismuose 2008 m. buvo 120 d.; 2009 m. – 151 d.; 2010 m. – 138 d.; 2011 m. – 120 d.; 2012 m. – 66 d.; 2013 m. – 67 d. Aukštesnės instancijos teismuose tendencija panaši: 2008 m. – 83 d.; 2009 m. – 65 d.; 2010 m. – 85 d.; 2011 m. – 73 d.; 2012 m. – 49 d.; 2013 m. – 52 d.
- ↑ Siekiant apsisaugoti nuo nepagrįstų tiekėjų skundų, apklausoje dalyvavę viešųjų pirkimų sistemos dalyviai siūlė didinti žyminį mokestį. Pavyzdžiui, viešųjų pirkimų bylose žyminis mokestis galėtų būti 3 % nuo pirkimo vertės, bet ne daugiau kaip 50 000 Lt.

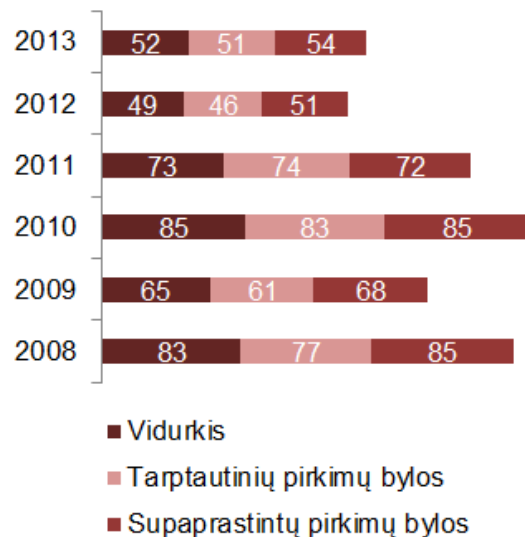

Pokyčiai ginčų nagrinėjimo procese

Vidutinė bylų nagrinėjimo trukmė **pirmos instancijos teismuose**, dienomis

Vidutinė bylų nagrinėjimo trukmė **aukštesnės instancijos teismuose**, dienomis

Nuolat

- ↑ Stebėti viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo pokyčius bei vertinti esamo teisinio reguliavimo poveikį.
- ↑ Siekiant išvengti nepagrįstų tiekėjų skundų skatinti perkančiąsias organizacijas aktyviau naudotis Civilinio proceso kodekse nustatytomis galimybėmis prašyti nuostolių atlyginimo užtikrinimo, kai tiekėjo prašymu, taikomos laikinosios apsaugos priemonės.

Esant poreikiui

- ↑ Dalyvauti svarstant Lietuvos Respublikos Seime užregistruotą Civilinio proceso kodekso pakeitimą dėl žyminio mokesčio viešųjų pirkimų bylose. Šiuo pakeitimu siūloma viešųjų pirkimų bylose nustatyti 3 % nuo pirkimo vertės žyminį mokestį, kuris negalėtų būti didesnis nei 50 000 Lt.

XII.

VERSLO APLINKOS GERINIMAS

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Siekiant sukurti palankias sąlygas verslui dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, 2009 m. sudaryta Saulėtekio komisijos Viešųjų pirkimų tobulinimo darbo grupė. 2009 m. ši darbo grupė intensyviai nagrinėjo viešuosiuose pirkimuose kylančias problemas ir teikė pasiūlymus dėl šių problemų sprendimo. Įgyvendinant šiuos pasiūlymus atlikti viešųjų pirkimų tvarkos pakeitimai:
  - ↑ derybų metu galutinius pasiūlymus reikalaujama pateikti vokuose;
  - ↑ pirkimo dokumentuose reikalaujama nurodyti kainodaros taisykles, subrangovų keitimo tvarką, pasiūlymuose – subrangovus;
  - ↑ sudaryta galimybė susipažinti su kitų dalyvių pasiūlymais;
  - ↑ atsisakyta prievolės skelbti skelbimus VŽ;
  - ↑ nereikalaujama gauti Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo norint atmesti visus pasiūlymus;
  - ↑ supaprastinta tiekėjų kvalifikacijos tikrinimo tvarka;
  - ↑ Registrų centras išduoda pažymą, patvirtinančią jungtinius kompetentingų institucijų duomenis;
  - ↑ reikalaujama nedelsiant vertinti pasiūlymus, sudaryti sutartis;
  - ↑ taikant rekomendacinių dokumentų nuostatas formuojama geroji praktika dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo, sąžiningų sutarties sąlygų, tam tikrų pirkimų vykdymo ir pan.
- ↑ Siekiant palengvinti Lietuvos įmonių dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, atliekamuose gynybos ir saugumo srityje, atlikti Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo pakeitimai, kuriais nustatyta, kad įmonės patikimumo pažymėjimai išduodami ne vienam sandoriui, o konkrečiam terminui, priklausomai nuo informacijos slaptumo žymos. Taip pat nustatyta, kad pats tiekėjas (o ne perkančioji organizacija, kaip buvo anksčiau) gali kreiptis dėl patikimumo pažymėjimo gavimo.
- ↑ 2013 m. atlikti Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimai (įsigalioja 2014 m. sausio 1 d.), kuriais siekiama gerinti sąlygas verslui dalyvauti viešuosiuose pirkimuose:
  - ↑ numatyta, kad perkančioji organizacija negali reikalauti dokumentų ir informacijos, kurie perkančiajai organizacijai yra neatlygintinai prieinami Lietuvos registruose ir informacinėse sistemose;
  - ↑ atsisakyta reikalavimo teikėjui pateikti tiekėjo sąžiningumo deklaraciją;
  - ↑ įtvirtinta galimybė tikslinti kartu su pasiūlymu teikiamus dokumentus (įgaliojimą pasirašyti paraišką ar pasiūlymą, jungtinės veiklos sutartį, pasiūlymo galiojimo užtikrinimą);
  - ↑ perkančiosios organizacijos skatinamos skaidyti pirkimo objektą į

dalis, kad tokiuose pirkimuose aktyviau galėtų dalyvauti MVĮ.

- ↑ Įvertinus sunkumų smulkiam ir vidutiniam verslui dalyvauti VŠĮ CPO LT atliekamuose viešuosiuose pirkimuose susidarymo riziką, 2014 m. imtasi priemonių, padedančių tokiam verslui dalyvauti centralizuotuose pirkimuose:

naujai vykdomi pirkimai suskaidyti į smulkesnes pirkimo objekto dalis, žiniasklaidos priemonių pagalba ir susitikimuose su tiekėjais aiškinamos dalyvavimo centralizuotuose pirkimuose galimybės.

Situacijos vertinimas

- ↑ Smulkaus ir vidutinio verslo ūkio subjektų, dalyvavusių ir laimėjusių viešuosiuose pirkimuose, skaičiaus dalis nuo bendro ūkio subjektų, dalyvavusių ir laimėjusių viešuosiuose pirkimuose, skaičiaus 2013 m., palyginti su 2012 m., išaugo: dalyvavusių įmonių – nuo 74,8 iki 80,5 proc., laimėjusių įmonių – nuo 69,6 iki 79,2 proc.
- ↑ Šiuo metu VŠĮ CPO LT elektroniniame kataloge 94 proc. visų tiekėjų yra vidutinės (36 proc.), mažos (42 proc.), labai mažos įmonės (15 proc.), arba fiziniai asmenys (1 proc.). Vis dėl to, reikalinga nuolatinė stebėseną, kad vykdamas centralizuotų pirkimų plėtrą (žr. skyrelį Viešųjų pirkimų centralizavimas), nebūtų sudarytos sudėtingesnės sąlygos smulkiam ir vidutiniam verslui dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

Tolesni žingsniai

Nuolat

- ↑ Analizuoti verslo atstovų pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo. Esant poreikiui, inicijuoti teisės aktų pakeitimus.
- ↑ Stebėti, ar viešųjų pirkimų centralizavimas nesudaro sunkumų smulkiam ir vidutiniam verslui dalyvauti CPO atliekamuose viešuosiuose pirkimuose.

XIII.

SOCIALINĖ INTEGRACIJA VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ POLITIKOJE

2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Siekiant prisidėti prie remtinų asmenų integravimosi į darbo rinką sąlygų gerinimo 2009 m. organizuoti pasitarimai su socialinių įmonių³ atstovais ir peržiūrėtos socialinėms įmonėms lengvatas nustatančios Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos:
  - ↑ Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinta pareiga skelbti apie pirkimus iš socialinių įmonių, skelbime ir pirkimo dokumentuose nurodžius, kad pirkimas rezervuotas socialinėms įmonėms. Vykdydamos tokius pirkimus perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose iš tiekėjų turi pareikalauti pagrįsti atitinkamą įmonės statusą;
  - ↑ nustatytas aiškesnis pirkimų iš socialinių įmonių privalomos dalies apskaičiavimo būdas – numatyta pareiga perkančiosioms organizacijoms ne mažiau kaip 5 % nuo visų jų vykdomų pirkimų vertės skirti pirkimams iš socialinių įmonių (reikalavimas nustatytas įvertinus statistinius duomenis: 2008 m. buvo registruota 120 socialinių įmonių, kurių apyvarta siekė 220 mln. Lt, iš kurių pardavimas sudarė 29 mln. Lt, kai 2008 m. klasikinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų supaprastinti pirkimai sudarė 5,24 mlrd. Lt).
- ↑ Siekiant įvertinti nustatyto reglamentavimo poveikį 2010 m. suorganizuotas socialinių įmonių ir suinteresuotų institucijų (ŪM, VPT, STT, FNTT, KT, SADM, VRM, LDB, CPVA) pasitarimas, kurio metu nuspręsta tobulinti viešųjų pirkimų reglamentavimą ir stiprinti pirkimų iš socialinių įmonių kontrolę.
- ↑ Ūkio ministerijos prašymu 2011 m. Lietuvos darbo birža atliko socialinių įmonių patikrinimą.
- ↑ Gavus šio patikrinimo rezultatus, Ūkio ministerijoje organizuotas socialines įmones atstovaujančių asociacijų, verslo asociacijų ir suinteresuotų institucijų (ŪM, VPT, CPVA, SADM, LDB ir kitų) atstovų pasitarimas, kurio metu aptarti viešųjų pirkimų iš socialinių įmonių problematika ir sprendimų kryptys. Ūkio ministerija taip pat dalyvauja kitų institucijų pasitarimuose organizuojamuose šiuo klausimu (pvz., 2013 m. pasitarimą organizavo Teisingumo ministerija).
- ↑ Ūkio ministerija dalyvauja rengiant socialinių įmonių koncepciją (atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) ir teikia pasiūlymus pagal kompetenciją.
- ↑ Atsižvelgdama į socialinių įmonių pastebėjimus, kad perkančiosios organizacijos nevykdo pirkimų iš socialinių įmonių, Viešųjų pirkimų tarnyba 2012 m.

³ Socialinės įmonės – neįgaliųjų socialinės įmonės, socialinės įmonės, įmonės, kuriose dirba daugiau kaip 50 % nuteistųjų, atliekančių arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės, arba įmonės, kurių dalyviai yra sveikatos priežiūros įstaigos ir kuriose darbo terapijos pagrindais dirba ne mažiau kaip 50 % pacientų

išplatino informacinį pranešimą, kuriuo paragino perkančiąsias organizacijas planuojant pirkimus atsižvelgti į Įstatymo 91 straipsnyje nurodytų tiekėjų gaminamų prekių, teikiamų paslaugų ar atliekamų darbų sąrašus, skelbiamus CVP IS, taip pat, siekiant sudaryti kuo didesnę konkurenciją tarp tiekėjų, rekomendavo perkančiosioms organizacijoms skelbti ir apie mažos vertės pirkimus, kai pirkimas vykdomas pagal Įstatymo 91 straipsnį. Viešųjų pirkimų tarnyba, siekdama atkreipti perkančiųjų organizacijų dėmesį į Viešųjų pirkimų įstatymo 91 straipsnyje perkančiosioms organizacijoms įtvirtintą pareigą, yra nurodžiusi, jog siekiant racionalaus lėšų panaudojimo ir konkurencijos užtikrinimo, kiekvienu konkrečiu atveju įvertindamos potencialių tiekėjų skaičių, perkančiosios organizacijos sprendimą atlikti pirkimą ne iš Įstatymo 91 straipsnyje nurodytų tiekėjų galėtų priimti tik tuo atveju, jei tai neturėtų įtakos Įstatymo 91 straipsnio 1 dalyje nustatyto įpareigojimo įvykdymui, t.y. perkančiosios organizacijos yra tikros, kad vėlesniais pirkimais iš Įstatymo 91 straipsnyje nurodytų tiekėjų pirsks ne mažiau kaip 5 % visų supaprastintų pirkimų vertės.

- ↑ Siekiant apsaugoti neįgaliųjų interesus ir išvengti piktnaudžiavimų neįgaliosios įmonės statusu, 2013 m. priimtais Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimais sugriežtintas šio

Situacijos vertinimas

- ↑ 2009 m. įtvirtinus Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimus dėl pirkimų iš socialinių įmonių, šių pirkimų vertė žymiai išaugo, tačiau socialinės įmonės skundžiasi, kad tokių pirkimų vykdoma nepakankamai. Be to, suinteresuoti

įstatymo 13 straipsnio nuostatų, kuriomis perkančiajai organizacijai suteikiama teisė sudaryti galimybę pirkimuose dalyvauti tik neįgaliųjų socialinėms įmonėms, arba nustatyti, kad tokie pirkimai bus atliekami pagal remiamų asmenų, kurių dauguma yra neįgalieji, įdarbinimo programas, taikymas, t.y. nustatyta, kad tiekėjo įmonė, atitinkanti minėto straipsnio reikalavimus, pirkimo sutarčiai įvykdyti kaip subrangovus, subteikėjus ar subteikėjus gali pasitelkti tik tokį pat statusą turinčias įmones ir įstaigas.

- ↑ 2013 m. rugsėjo 1 d. patobulintas informacijos apie socialinių įmonių gaminamas prekes, teikiamas paslaugas ir atliekamus darbus perkančiosios organizacijos pateikimas Centriniam viešųjų pirkimų portale (www.cvpp.lt → VPĮ 91 str. įmonės): sudaryta galimybė informaciją talpinti ir atnaujinti pačioms socialinėms įmonėms, sukurta patogesnė informacijos paieška.
- ↑ Siekiant visapusiškai įvertinti naujų viešųjų pirkimų direktyvų (2014/24/ES ir 2014/25/ES) su socialiniais aspektais susijusias nuostatas, ir tinkamai jas perkelti į nacionalinę teisę, į naujų teisės aktų rengimo darbo grupę pakviesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Socialinių įmonių asociacijos atstovai.

verslo atstovai pastebi, kad yra piktnaudžiaujama socialinėms įmonėms lengvatas nustatančiomis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis ir taip iškraipoma konkurencija.

Tolesni žingsniai

Nuolat

- ↑ Stebėti pokyčius pirkimų iš socialinių įmonių srityje. Kartu su Viešųjų pirkimų tarnyba spręsti praktikoje kylančias problemas.
- ↑ Bendradarbiauti su Neįgaliųjų socialinių įmonių sąjunga, Socialinių įmonių asociacija ir kitomis suinteresuotomis asociacijomis bei asmenimis.

XIV.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SĄSAJA SU KITŲ SRIČIŲ INICIATYVOMIS

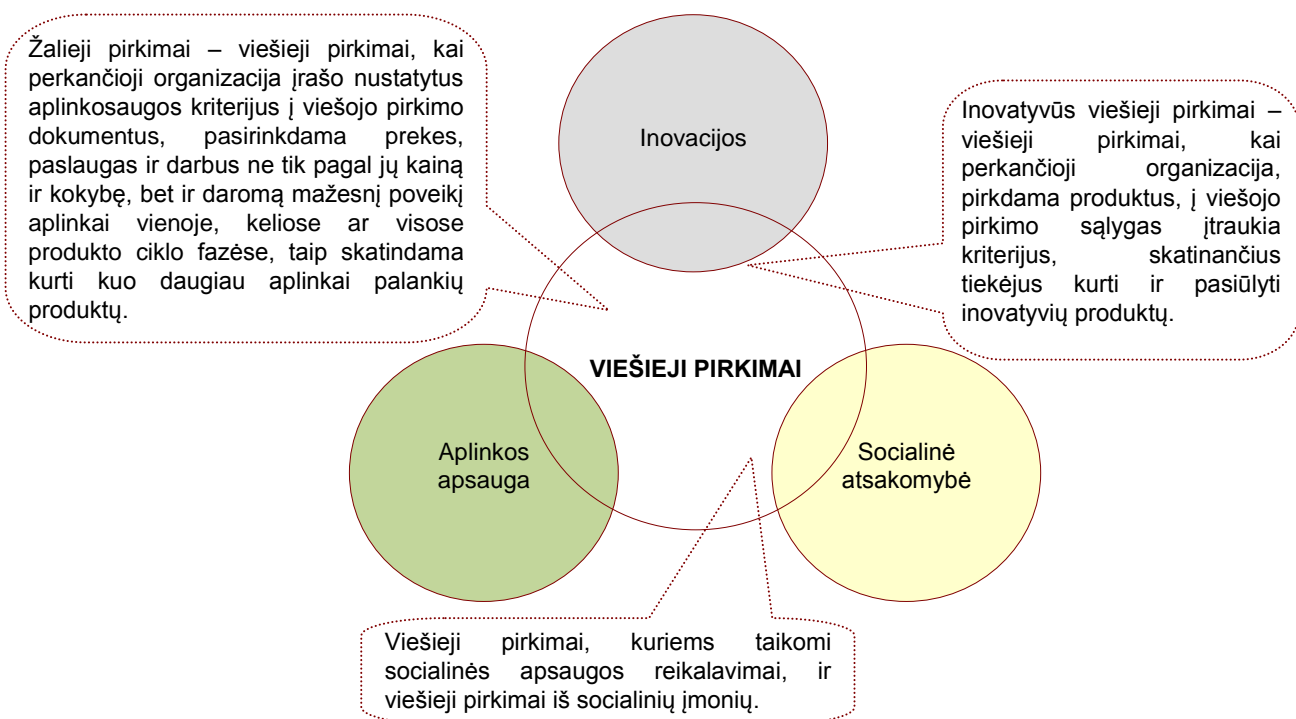
2009-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1133 (su 2011 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. 1257 pakeitimais) Vyriausybei pavaldžios įstaigos įpareigos užtikrinti, kad atliekant prekių, paslaugų ir darbų viešuosius pirkimus, kuriems nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai, būtų taikomi šie kriterijai ne mažiau kaip 20 % tokių pirkimų – 2010 metais, ne mažiau kaip 25 % – 2011, 2012 ir 2013 metais, ne mažiau kaip 30 % – 2014 metais ir ne mažiau kaip 35 % – 2015 metais. Kitoms perkančiosioms organizacijoms rekomenduojama atsižvelgti į šį reikalavimą.
- ↑ 2013 m. balandžio 16 d. Aplinkos ministro įsakymu patvirtintos Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonės.
- ↑ Siekiant padėti perkančiosioms organizacijoms taikyti socialinės apsaugos reikalavimus vykdant viešuosius pirkimus, parengtos ir Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1S-95 patvirtintos Socialinės apsaugos reikalavimų taikymo viešuosiuose pirkimuose rekomendacijos.
- ↑ Perkančiosioms organizacijoms Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta pareiga perkant prekes, paslaugas ir darbus, pirkimo dokumentuose nustatyti energijos vartojimo efektyvumo ir aplinkos apsaugos reikalavimus ir (ar) kriterijus Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais ir tvarka.
- ↑ Patvirtintas Energijos vartojimo efektyvumo ir aplinkos apsaugos reikalavimų, taikomų įsigyjant kelių transporto priemones, nustatymo ir atvejų, kada juos privaloma taikyti, tvarkos aprašas ir Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašų, aplinkos apsaugos kriterijų ir aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti perkamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašas.
- ↑ Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta, kad mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paslaugų pirkimų tvarką nustato Vyriausybė. Vyriausybė nustatė šių paslaugų pirkimų tvarką.
- ↑ Siekiant skatinti inovacijas vykdant viešuosius pirkimus, inicijuotas inovatyvių (išskyrus ikiprekybinius) viešųjų pirkimų rinkos tyrimo atlikimas. 2014 m. parengtos Inovatyvių viešųjų pirkimų vykdymo gairės.

Situacijos vertinimas

↑ Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos sudaro galimybes vykdyti inovatyvius viešuosius pirkimus. Pavyzdžiui, iš anksto paskelbusi techninių specifikacijų projektus ar pasirinkusi konkurencinio dialogo pirkimo būdą, perkančioji organizacija dar iki pradėdama pirkimą ar pradiniam pirkimo etape gali konsultuotis su tiekėjais dėl šiuolaikiškiausių projekto įgyvendinimo sprendinių. Inovatyvių pasiūlymų perkančioji organizacija galėtų

sulaukti techninėje specifikacijoje apibūdinusi norimą rezultatą arba nurodžiusi pirkimo objekto funkcinius reikalavimus, leidusi teikti alternatyvius pasiūlymus, taikydama ekonomiškai naudingiausio vertinimo kriterijų ir pan. Vis dėlto šiuo metu Lietuvoje nepakankamai vykdoma inovatyvių viešųjų pirkimų dėl perkančiųjų organizacijų kompetencijos stokos.

Tolesni žingsniai

Pagal poreikį

- ↑ Teikti pasiūlymus dėl Aplinkos ministerijos rengiamo produkto, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašo.
- ↑ Teikti pasiūlymus dėl 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvą 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei

kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB įgyvendinančių teisės aktų (šiuo metu rengiamas LRV nutarimo „Dėl perkančiosioms organizacijoms taikomų energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų prekėms, paslaugoms ir pastatams“ projektas ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl prekių, išskyrus kelių transporto priemones, kurioms viešųjų pirkimų metu taikomi energijos vartojimo efektyvumo reikalavimai“ projektas).

XV.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ VYKDYMO EFEKTYVUMAS

Viešiesiems pirkimams skiriamos lėšos turi būti naudojamos skaidriai, efektyviai ir racionaliai. Vienas iš būdų tai įvertinti yra apskaičiuoti lėšas,

kurios buvo sutaupytos dėl atvirų ir konkurencingų viešųjų pirkimų.

2010-2014 m. atlikti darbai

- ↑ Atsižvelgiant į tai, kad nėra patvirtintos vieningos metodikos, kaip būtų galima apskaičiuoti lėšų sutaupymą atliekant viešuosius pirkimus, lėšų sutaupymas buvo skaičiuojamas taikant įvairius metodus: pagal vidutinės viešojo pirkimo vertės pokytį, viešųjų pirkimų išskaidrėjimą (elektroniniai viešieji pirkimai ir viešųjų pirkimų iš vieno tiekėjo sumažėjimas), viešųjų pirkimų apimtis, lyginant su šalies BVP ir lyginant planuojamų pirkimų apimtis su sudarytų sutarčių apimtimis.
- ↑ Ūkio ministerija 2011 m. atliko analizę apie 2011 m. Vyriausybei pavaldžių įstaigų stambiausių viešųjų pirkimų vykdymą.
- ↑ Viešųjų pirkimų tarnyba 2013 m. atliko valstybinio ir privataus sektoriaus organizacijose universalaus biuro popieriaus kainų palyginimo modelį. Išvados:
  - ↑ Valstybinio sektoriaus organizacijų vidutinė popieriaus pakuotės įsigijimo kaina 2010-2013 m. 9,3 Lt (be PVM), privataus sektoriaus organizacijų – 9,6 Lt (be PVM);
  - ↑ Pagrindinių popieriaus kriterijų reikšmės valstybiniame ir privačiame sektoriuose yra tos pačios: dažniausiai per sutarties vykdymo laikotarpį įsigijama nuo 10 iki 99 pakuočių, dažniausiai popierius pristatomas per 2-3 darbo dienų laikotarpį, dažniausiai perkamas popierius, kurio baltumo intervalas 160 ir daugiau, lyginamasis svoris 80, storis <110 (mikronų);
  - ↑ Šiek tiek mažesnei vidutinei popieriaus pakuotės įsigijimo kainai valstybiniame sektoriuje įtakos turi valstybinio sektoriaus organizacijų vykdomi skelbiami pirkimai ir pirkimai per CPO.

Situacijos vertinimas

- ↑ Taikant vidutinį viešojo pirkimo vertės pokyčio metodą, 2010 m. lyginant su 2008 m. sutaupytos lėšos per viešuosius pirkimus galėtų sudaryti daugiau nei 1 mlrd. Lt.
- ↑ 2011 m. Ūkio ministerijai atlikus Vyriausybei pavaldžių įstaigų stambiausių viešųjų pirkimų vykdymo analizę, nustatyta, kad iki 2011 m. rugsėjo 15 d. įvykdžius 24 iš 93 planuotų stambiausių viešųjų pirkimų išleista 9,25 % mažiau lėšų nei planuota.

- ↑ Paskaičiuota, kad viešųjų pirkimų, kuriuose dalyvavo vienas tiekėjas, skaičiaus santykis su visų viešųjų pirkimų skaičiumi 2008–2010 m. laikotarpiu sumažėjo 9,6 %. Dėl pirkimų, kuriuose dalyvavo ne vienas tiekėjas, skaičiaus padidėjimo, galėjo būti sutaupyta beveik 900 mln. Lt.
- ↑ Pasaulio banko skaičiavimais elektroniniai pirkimai gali padėti sutaupyti nuo 6 % iki 13,5 %. Atsižvelgiant į tai manoma, kad dėl elektroninių viešųjų pirkimų plėtros lėšų sutaupymai Lietuvoje per metus gali siekti nuo 300 mln. Lt iki 900 mln. Lt.
- ↑ Sutaupyta lėšas per viešuosius pirkimus skaičiuojant pagal viešųjų pirkimų apimtį, jas lyginant su šalies BVP, šios lėšos galėtų sudaryti beveik 3 mlrd. Lt.
- ↑ Lėšų sutaupymą per viešuosius pirkimus galima skaičiuoti, lyginant planuojamų pirkimų apimtį su sudarytų sutarčių apimtimis. Paskaičiuota, kad skirtumas tarp planuojamų ir faktinių viešųjų pirkimų išlaidų sudaro vidutiniškai 35 %. Taigi, skaičiuojant pagal šį metodą, 2010 m. sutaupyta lėšų per viešuosius pirkimus galėtų sudaryti daugiau nei 3 mlrd. Lt.
- ↑ Europos Komisija 2011 m. birželio mėn. pateikė duomenis, kad ES dėl atvirų ir konkurencingų viešųjų pirkimų sutaupyta apie 4 % lėšų (http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/news/index_en.htm).

Tollesni žingsniai

2015 m. II ketvirtis

- ↑ Įgyvendinant Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Centralizuoti viešieji pirkimai“ Ūkio ministerijai pateiktą rekomendaciją, sukurti metodiką, leidžiančią apskaičiuoti valstybės sutaupymus dėl viešųjų pirkimų vykdymo per VŠĮ CPO LT, atliekančios centralizuotų viešųjų pirkimų funkcijas, elektroninį katalogą (daugiau skaitykite skirsnyje „Viešųjų pirkimų centralizavimas“).

XVI.

NEBEAKTUALIOS TEMOS

Šiame dokumente nėra skirsnių „Atsakomybė už viešųjų pirkimų teisės pažeidimus“, „Lietuvos viešųjų pirkimų sistemos tobulinimo ir plėtros 2009–2013 metų strategija“, įtrauktą į 2011 m. sausio mėn. rengtą šio dokumento redakciją, ir skirsnių „Veiksminga viešųjų pirkimų kontrolės sistema“, „Skaidresni komunalinio sektoriaus perkančiųjų organizacijų pirkimai“, „Vidaus sandorių reglamentavimas“, „Stambiausių viešųjų pirkimų vykdymas“, „Kitų institucijų ir viešųjų pirkimų proceso dalyvių keliamos problemos ir siūlomi sprendimai“, įtrauktą į 2011 m. spalio mėn. rengtą šio dokumento redakciją. Šios temos neįtrauktos, kadangi pastaruoju metu nebuvo žymių iniciatyvų įgyvendinta, artimiausiu metu naujų iniciatyvų šiose srityse neplanuojama imtis arba sprendimai šiais klausimais bus priimti atsižvelgiant į Direktyvos 2014/24/ES ir Direktyvos 2014/25/ES nuostatas bei į dėl šių direktyvų įgyvendinimo sudarytos darbo grupės ir kitų suinteresuotų institucijų pasiūlymus (daugiau skirsnyje „ES viešųjų pirkimų politika“).

Kviečiame viešųjų pirkimų bendruomenės atstovus aktyviai dalyvauti viešųjų pirkimų politikos formavimo procese ir išreikšti savo nuomonę dėl dokumente svarstomų klausimų, o taip pat pasiūlyti naujų idėjų, kokia kryptimi turėtų būti formuojama viešųjų pirkimų politika.

Kontaktiniai duomenys:

Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius

Viešųjų pirkimų politikos skyriaus vedėja

Birutė Mačiunskienė, tel. 8 706 64839, el. p. Birute.Maciunskiene@ukmin.lt

Viešųjų pirkimų politikos skyriaus patarėja

Aurelija Kriščiūnaitė, tel. 8 706 64834, el. p. Aurelija.Krisciunaite@ukmin.lt

Faks. 8 706 64 762

Dėkojame už bendradarbiavimą!